VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL II. Nr. 4 APRILIE 1935

MORELLI: MATERNITATE

Anul II Sibiu, Aprilie 1935 Nr. 4

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

MAMINA, SAU

Lecția unui eveniment literar

Cine-a spus că obștea cititorilor de literatură frumoasă este complect imbecilizată? Cine-a afirmat, că romanele cari își învăluesc eroii într'o atmosferă de puritate morală n'au nici o căutare?

La dreptul vorbind, e frumos să mărturisim sincer, c'așa am crezut cu toții. Fiindcă avalanșa scrisului ațâțător de patimi cu care a fost ispitit, aproape exclusiv, lectorul nostru de după răsboiu ne-a sădit în suflet convingerea, că chiar să apară azi o carte de literatură inocentă, un roman care să alcătuiască o apoteoză a iubirii curate și a vieții pline de idealism de altădată — ea nu și-ar mai găsi mușterii.

De aceea mulți din iscusiții noștri literați s'au conformat acestei temeri și, ca buni negustori, n'au mai scris decât romane sau povestiri — sau chiar poezii — de-o inspirație bolnavă, în cari patima cărnii era împodobită cu toate podoabele stilistice, sau în cari fapta închipuită își striga senzaționalul pe cât de inedit pe-atât de ucigător de nervi.

Iată însă că s'a produs un eveniment literar, care desminte categoric și îmbucurător convingerea ce ne-o formasem despre structura sufletească a cititorilor de literatură frumoasă și despre predilecțiile lor.

Anul trecut a apărut romanul *Mamina*, al iscusitului scriitor creștin care este dl Al. Lascarov-Moldovanu. El cuprinde istoria unei iubiri candide și a unei căsnicii în care păcatul n'a izbutit să-și facă sălaș. Este deci o carte pe care o poți pune cu inima liniștită sub ochii unei soții sau sub ai unei eleve de liceu deopotrivă, fără primejdia de-a o ispiti pe cărările primejdioase ale erotismului modern.

Și totuși, în mai puțin de zece luni de zile cartea a trebuit să iasă în a doua tipăritură. Ceeace însemnează că a avut și are cumpărători. Faptul ar trebui să servească o lecție și un îndemn tuturor scriitorilor noștri, cari pe drept cuvânt așteaptă și un beneficiu pe urma ostenelilor lor literare. Lecția este aceasta: Când un roman este scris cu talent și cu grijă, nu trebue să fie o vitrină de imoralitate, pentru a-și găsi cititori. Scriind romane de structura și puritatea inspirației pe care-o vădește *Mamina* dlui Lascarov-Moldovanu, literații noștri — fără să-și impună canoane în contradicție cu libertatea *justă* din domeniul creației artistice — ar contribui la zidirea sufletească a lectorilor și nu la otrăvirea lor. Și, evident, prin aceasta ar scoate din circulație măcar o parte din gunoiul literar, pe care-l varsă zilnic în cantități potopitoare uzinele jupânului Ignaț Herz, sau ale altor latifundiari ai hârtiei de tipar.

Firește problema are și o altă față — oarecum negativă. Literatura otrăvitoare trebue suprimată și direct, prin ruguri aprinse cari s'o mistue ca pe orice lucru netrebnic. Asta însă-i treaba autorității de stat, chemată să ocrotească nu numai sănătatea trupească, ci și pe cea sufletească a cetățenilor săi. Când vom avea fericirea să fim martorii unei asemenea ecarisaj literar? Căci de cerut îl cere toată oastea oamenilor luminați, cari cred că literatura nu e chemată să îmbie cititorului numai un mijloc de a-și „ucide vremea", sau vr'o punte, fie ea chiar de aur, către împărăția desfrâului, ci ea are o misiune mult mai înaltă: de-a răpi sufletele măcar temporal într'o lume ideală, de unde împrumutând puteri nouă să poată purta mai ușor și sarcinile vieții cotidiane, adeseori așa de grele.

Și — ca să mulțumim și pe ceice se tem de „ce-o să spună Europa" — amintim că opera de profilaxie literară o cere și această Europă, în frunte cu dl Prof. de Vabres, decanul facultății de drept din Paris, care într'o recentă conferință ținută în capitala Germaniei hitleriste, a declarat că suprimarea literaturii desfrânate este o problemă internațională a cărei legiferare se impune cu urgența unei probleme de-o importanță hotărâtoare pentru sănătatea spirituală a neamurilor.

Se'nțelege pe noi ne interesează mai mult sănătatea sufletească a neamului nostru decât a altor neamuri. Și cerem, din pricina aceasta, cât mai grabnica proscriere și incinerare a depozitelor de „literatură herțiană", ori unde s'ar găsi ele. Să nu așteptăm ca tot bunul Dumnezeu să ne isprăvească și această treabă, aprinzând pe ici pe colo câte-o librărie...

NICOLAE COLAN

CUM ÎNVIE UN NEAM

COPIII ALTORA

Or fi vre-o cinci ani de atunci. Invățam carte la universitatea din București, pe vremea aceea. Un suflet bun și cu tragere de inimă față de pasiunea pentru citit mi-a înmânat odată un număr din revista parisiană *Les Annales*, făcându-mă atent asupra unuia din articolele dintr'ânsul: arhicunoscutul Emil Ludwig scria despre „tineretul german de astăzi" (La Jeunesse allemande d'aujourd'hui), adecă de acum cinci ani. Fiindcă de atunci lucrurile s'au schimbat. Cum de altfel prevedea autorul articolului (și al atâtor vieți romanțate pe cari ceice le-au citit au impresia că au învățat... istorie!). Care, judecând după seriozitatea situației în momentul când scria, punea oarecum un termen dăinuirii ei, la care avea să se producă desnodământul decisiv pentru soarta de viitor a poporului german. Ce culoare va avea acest desnodământ, țiu minte că E. L. nu se aventura să dea cu socoata. A fost o fericire că ea n'a fost... roșie! Imi pare rău că n'am la îndemână articolul numit. N'am putut căra după mine toate hârtiile „de valoare". Am totuși încredere că memoria nu mă va lăsa în drum, acum când încerc să-mi reamintesc esențialul, adică tocmai atât cât îmi trebuește pentru ce vreau să scriu. E. L. scriitor fin și plin de nuanțe de altfel (abia acum am aflat că era plin și de... pistrui), remarca just un lucru: însușirea esențială a firii nemțești e ascultarea, supunerea (l'obéissance). Care lucrează un element de-o incontestabilă valoare etică: disciplina. Numai cât virtutea ascultării presupune o autoritate care s'o stârnească. Iar autoritatea e mai autentică și mai perfectă când o rezumă, o întrupează o *unitate*. In Germania, această autoritate în unitate era Kaiserul. Care, când el i-a fost luat, poporul a început să șovăiască. Era vremea la care comitetul ideal definit cândva de Spurgeon (compus din trei membri, dintre cari unul e bolnav și altul plecat de acasă) își schimbase configurația și, în consecință, a pierdut promptitudinea cu care lucra la singular. Partidele politice își făceau de cap. Lepra comunistă dădea busna în elementul favorit și favorabil blestematelor ei însămânțări: clasa socială muncitorească într'o țară industrială ca Germania e doar extrem de populată. Molima nu e generală; debandada, obicinuit cu „priză" la păturile mai puțin culte și la elementul iudeo-mason (asta E. L. n'o spune!), n'a cuprins în năsdrăvanele ei tentacule chiar pe toată lumea. Mișcarea naționalistă ținea echilibrul în celălalt taler al cumpenei. Tineretul, considerat în unitate, tânjea după căpetenia căreia să-i depună la picioare omagiul supunerii, devotamentului și disciplinei sale. Pe de altă parte, la svârcolelile vremii, răspundea c'o îndoială — care era așteptare! — privind cu un ochiu la crivățul ce viscolea dinspre Moscova, cu altul la zefirul întremător ce răsbătea dinspre Roma. Cam așa scria E. L.

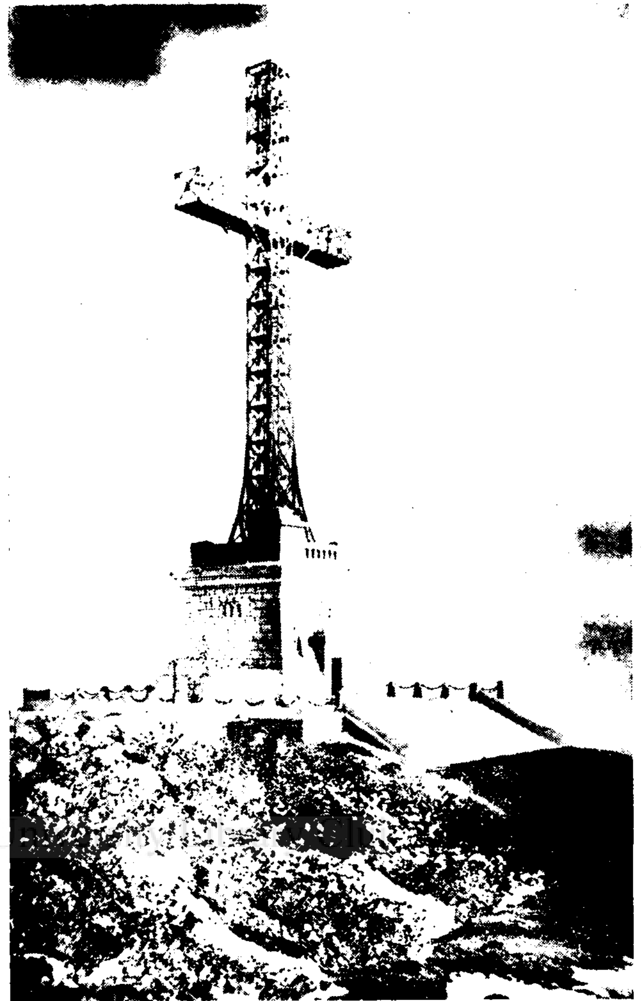
Or fi vre-o cinci ani de atunci.... Pentru vremuri mari, de mari prefaceri, e vremea lungă. Calculată mai ales în raport cu prefacerile ce s'au operat între timp. Tineretul german a dobândit ce dorea, a aflat ce căuta. Mișcarea naționalistă e o isbândă câștigată prin junimea germană de niște bătrâni (dacă le pot spune așa) cu sufletul atât de tânăr. Nu mai prăpădesc cerneala slăvind omul și mișcarea cari a trâmbițat învierea unui neam mare, ieri, cari lucrează la întremarea lui, astăzi. Ci torc mai departe povestea junimii germane de-acolo unde a lăsat-o E. L. In acest scop îmi pun trei întrebări: Ce-a fost?... Ce-a făcut?... Ce este?...

A fost un mădular vibrant din trupul neamului; o massă răvășită de clocotul lăuntric a unui elan ce se cerea revărsat și pus la treabă, cum e de altfel orice tineret. Și a mai fost, cum e totdeauna tineretul de credințe și convingeri, o vână de viață însuflețită de-o inimă curată ca lacrima, pură ca apa la izvoare, care, când răsbate la larg în lume, e de prea multe ori mânjită de lăturile aruncate în undele ei. Așa va fi cunoscut și tineretul german, în anii ultimelor socoteli cu o situație ce-și lua rămas bun, amăgirile marxisto-iudeo-comuniste la cari gândea E. L. Ele par a fi avut mai mult un răsunet de suprafață; de partea lor n'au putut câștiga lotul convingerii, niciodată. Convingerea care la german e ascultare, e disciplină, e autoritate, refuză organic anarhismul bolșevic. Convingerea conduce la martiriu. Național-socialismul și-a croit drum spre idealul de mântuire a neamului, aruncând prea adeseori peste abisurile situațiilor dificile punți clădite din trupuri căzute la datorie. Erau martirii cari au înțeles că dupăce ți-ai robit sufletul unei idei poți face și jertfa mai mică de-a-ți oferi generos și ce-a mai rămas. In istoria mișcării naționaliste, ei abundă peste tot. E de mirat că cei mai mulți dintre ei își socoteau vârsta în jurul primăverilor douăzeci? Nu neg părutele inclinații ale unei părți a tineretului spre comunism, dar le tăgăduesc sinceritatea, convingerea. Unora mai de vreme, altora mai pe'ndelete li s'au deschis totuși ochii, asupra școalei de virtute și patriotism ce se apropia de isbândă. Unde sunt tinerii plecați peste hotare la înscăunarea regimului actual, pentru convingeri comuniste? In locul lor a plecat E. Ludwig, de-aici dela Breslau, unde locuia, drept în Olanda, de-unde astăzi —

tot la adăpostul numelui nemțesc sub care-l cunoaștem, împrumutat desigur ca să ascundă incomodul nume de Ludwig Kohn — proslăvește memoria lui Rathenau și prevestește sfârșitul naționalismului. Și au mai plecat triburile cuibărite apoi în bântuita noastră țară, la Cernăuți și aiurea. Convingerile lor dubioase le-au dus cu ei. România dă pâine la niște neisprăviți cari au părăsit Germania fie pentrucă erau comuniști notori, fie că erau niște calici cari n'aveau de lăsat în urma lor, aici, nici o avere; toți laolaltă, fără deosebire, au plecat în lume ca să strige o imaginară asuprire a nobilului Israel. Da! România ia „pâinea de pe masa domnilor", care's copiii ei ce rămân pe drumuri și o dă „câinilor", veneticilor.

*

Copiii altora...! Ei au crezut, unii au murit, toți au clădit pe seama neamului lor, o patrie nouă. Era firesc ca după ziua biruinței celei mari să li se facă și lor partea de dreptate ce li se cuvenea. Sunt numai doi ani dela acea zi (la 31 Ian. 1933, național-socialismul a venit la cârmă). In noul stat, tineretul își are misiunea lui; și'n rândul conducătorilor diferitelor categorii sociale, conducătorul lui, Führer-ul lui. Se bucură, muncește, ascultă și propășește. Din ținuta lui falnică, simți că demnitatea, care-i o podoabă ce se asortează așa de bine cu tinerele noroade, a fost înscăunată la locul ce i se cuvine. Imi povestea cineva, cum în anii de indeciziune dinainte de venire la cârmă a național-socialiștilor, această virtute se decolorase cu totul. Din pricina bandelor de tineri fără căpătâi, biete victime ale semănătorilor de anarhie și desmăț, strada devenise foarte nesigură. De erai femeie, plouau asupra-ți vorbe dubioase. De erai bărbat și interveneai cavalerește, pățeai ceva și mai rău. Inchipuiți-vă viitorul neamului, dacă dura această situație. Acum, au dispărut toate acestea. Tânărul german lucrează în taberele de muncă de utilitate publică și abia după acest stagiu are acces la situația râvnită. Școlarii, băeți și fete, sunt organizați la fel cu micii legionari din Balila mussoliniană. Văd adeseori, fie pe stradă, fie scurgându-mi-se pe sub ferestre micile și vioaele lor trupe... Văd câte-un mic legionar, la zile de paradă, luând o impecabilă poziție pentru onor și salutând cu brațul drept întins între pământ și cer, drapelul ce-i ocrotește copilăria spartană... Mă uit cu drag la ei și cu o melancolie pe care mi-o înțelegeți desigur, cu toții: sunt *copiii altora*... Nu e nimic silit, nimic artificial, totul natural și răpitor de sincer și de frumos în atitudinile lor pătrunse de-o precoce demnitate și disciplină. In sufletele lor fragede, nu cred că există altă dorință mai fierbinte ca aceea de a cinsti uniforma și baioneta pitică ce-o poartă

Crucea eroilor de pe muntele Caraiman

cu mândrie la brâu, cât mai demn, cât mai viteaz, dându-și la nevoe viața pentru patrie, cum au făcut precursorii lor. Am spus doar că tineretul își are eroii lui și-un cult mișcător poartă amintirii lor. Nu odată Führer-ul tineretului, Baldur von Schirach, călăuzește secțiuni de-ale trupelor sale la mormântul unui tânăr erou, numai spirit și poezie, Horst Wessel, fiu de pastor, ucis mișelește de comuniști — să dea onorurile și să exalte în fața țărânei ce-i odihnește trupul ciuruit de gloanțe, o virtute pe care lașii și îngenunchiații nu o au.

Mă dusesem într'una din Dumineci la un concert dat de armata germană în folosul operei de ajutorare a săracilor pe timpul iernii. Dupăce se epuizase programul aproape în întregime, venea la rând imnul național-german. Inchipuiți-vă o orchestră uriașe de 450 de instrumentiști și miile de spectatori cântând împreună, ce senzație de măreție trebue să-ți dee. In aceeaș impresionantă ținută de salut, mulțimea și orchestra intonă alt imn. Citesc în programul meu: Horst Wessel's Lied (Cântecul lui Horst Wessel); și începutul: Sus drapelul! (Die Fahne hoch!). Mi-am amintit

atunci că văzusem prin librării fotografia tânărului poet, pe cărți poștale la fel cu ale conducătorilor nației și alăturea, în delicatele caractere ale manuscrisului imnul pe care un popor întreg îl cântă și-l ține în onoarea ce vedeam că i se arată acolo. Scriind mai departe, aș brutaliza impresiile ce le-am avut, eu străin și martor din altă lume, la o manifestație pe care un popor mare o făcea sufletului tineresc, îmbărbătând pruncii de azi, cimentând tăria oamenilor de mâine și cu ea — a viitorului!

Breslau, Martie, 1935

GRIGORIE T. MARCU

CÂNTECELE LUI HORIA

Arhanghelul munților

I

LEGIONAR

Tu, moț din zări cu măguri și ponoare,
De-argint pe culmi și aur sub răzoare,

Tu'n flamura amurgului de foc
Pari un legionar fără soroc.

Și ochii-ți vii, cu raze de piroane,
Par fulgerele acvilei romane!...

II

GRAIUL TĂU

Tu, moț drumar, tu, moț cu pas domol,
Cu glesne sângerate de ocol,

Povața-ți strânsă'n cazna cu poteca
Făclie-i din gândirea lui Seneca,

Iar viersul jalbei meștere în zvon, e
Fagure de graiu din Cicerone!...

III

PORTUL TĂU

De-ai ști, ortac al căii cu pripoane,
Cu prânzu'n porți și cina prin șoproane,

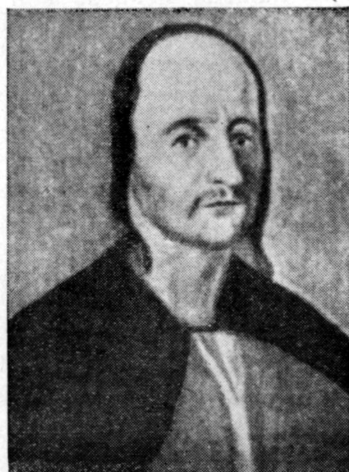
Că zechea ta cu tivituri de jar
Tunica-i de pe trupul lui Cezar,

Și-opinca veche, cu gurgui îngust
Sandala-i din piciorul lui August!...

IV

GHIOAGA LUI ȘI VRĂȘMAȘII

Să știți și voi, flămânde leghioane,
Ce știu la noi atâtea milioane:

Horia

Sumanu-i scos din fusul năzdrăvan
E toga umărului lui Traian.

Iar ghioaga lui cu muchea de topor
E barda lictorilor dârji din For!...

V

STEAGUL MEU!

Steagul meu e crucea sfântă
Ce n'a fost în veci înfrântă!

Crucea'n frunte de prăjină,
Crucea'n sânge și'n lumină!

Sânge cald de-a Moților,
Lumină nepoților!...

VI

LA VIENA

Bate'n poarta Burgului
Ca'n potcoava murgului.

— Ce vreai omul porților?
— Drepturile Moților!

— Nu-s azi slobozi și sătui?
— Sunt tot puii nimărui!...

VII

TÂNJIM FLĂMÂNZI ȘI GOI

Noi smulgem măduva din grâu:
S'o prade trândavii'n desfrâu!

Noi stoarcem vin de foc prin vii:
Să-l soarbă putrezii'n urgii!

Noi scoatem aur din noroi:
Și-abia tânjim flămânzi și goi!...

VIII

NU MAI VREAU!

Nu mai vreau să văd în cale
Moți cu străițile largi, goale,
Moți cu putrede sumane,
Moți cu pântec rupt de foame,

Iar străinii: plini ca sânii,
Prădând numai miezul pânii!

A. NANU

Vechea pictură în mozaic a Sf. Sofii

Biserica Sf. Sofia: Isus Hristos (mozaic)

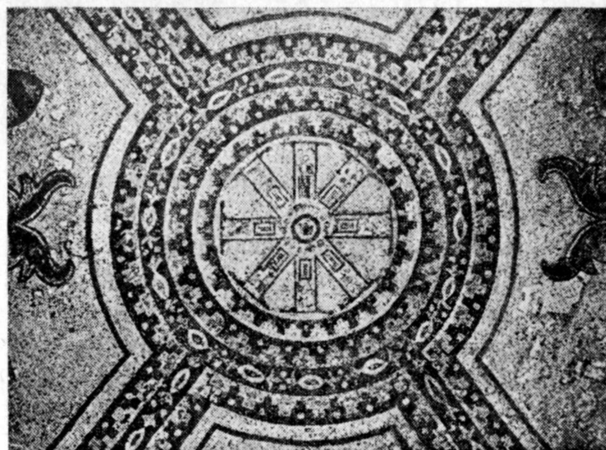
Grație înțelegerii Gazilului Kemal, mărețul monument artistic din Bizanț nu peste mult va fi transformat în muzeu.

Zidit de Constantin în anul 325, acest monument a fost mărit de fiul său Constant. Pe vremea lui Arcadie, în anul 404 a fost distrus de un foc. Împărăteasa Pulcheria l-a restaurat. Sub Iustinian s'a întreprins o nouă construcție. Marele împărat, voind să dea creștinismului cea mai durabilă și mai frumoasă biserică, a făcut sforțări materiale neînchipuite. Intregul fisc al imperiului precum și contribuția barbarilor a fost întrebuințată în acest scop. Cele 8 coloane pe care Aurelian le adusese dela Baalbek la Roma au fost transportate la Constantinopol; templele din Atena, Delos, Cisic și cele din Egipt au fost obligate să-și dea obolul lor pentru ornamentația acestui locaș, simbol al veciniciei și strălucirii dumnezeești. Planul a fost lucrat de arhitecții Anthemius de Tralles, Isidor de Milet și Ignatiu, conform indicațiilor pe care un inginer i le-ar fi sugerat împăratului. 10.000 de lucrători cu 100 de supraveghetori au lucrat în aceste șantiere 16 ani de muncă intensă. In anul 548 biserica a fost terminată și târnosită în cadrul unor serbări cari au durat 14 zile. Cu ocazia acestor serbări împăratul a exclamat: „Domnul fie lăudat de a mă fi judecat vrednic să termin această operă măreață. Solomoane, te-am întrecut!"

Deodată cu căderea Constantinopolului în mâinile Turcilor — în noaptea de 29 spre 30 Mai 1453 sub Mohamed al II-lea — Sfânta Sofia s'a transformat în moschee. Mohamed i-a construit primul minaret; Selim al II-lea i-a mai adăogat două, iar Murad al III-lea în anul 1573 i-a ridicat pe al 4-lea. Tot acest din urmă sultan a pus deasupra cupolei o semilună impozantă, vizibilă de pe Olimp, care ar fi costat 50 mii ducați.

Prima restaurație făcută de Turci la Aghia Sofia, cum o numesc ei, a fost executată sub Abdul Megid I-iul. Arhitecții Gaspard și Iosif Fossati au fost însărcinați cu lucrările. Ei au întărit cupola cu un puternic brâu de fier și au acoperit sfinții și crucile lucrate în mozaic ale Sfintei Sofii. In modul acesta pronia cerească ne-a păstrat aceste comori scumpe nealterate de colțul distrugător al timpului.

In Decemvrie 1931, în urma dispozițiilor guvernului turc din Ancara, Institutul bizantin american de sub conducerea dlui Thomas Whittemore

Biserica Sf. Sofia: Cruce în mozaic

a fost încredințat cu descoperirea artei în mozaic din interiorul Sfintei Sofii. Inginerul Marangoni cu ajutorul specialiștilor Gregorini și Benvenuti, artiști venețieni, au început în Aprilie 1932 și până în August al aceluiaș an au dus la bun sfârșit lucrările privitoare la peretele oriental al primei galerii sud-estice din nartex.

Comorile artistice date până acum la iveală au o importanță covârșitoare nu numai din punct de vedere istoric și artistic, ci și din punctul de vedere al concepției creștine orientale. Dăm mai jos o descriere amănunțită a ceeace s'a descoperit.

Nartexul are 9 galerii, fiecare cu câte o boltă ascuțită. Intrarea se poate face pe 9 porți. Pereții sunt îmbrăcați în marmoră, iar în partea superioară au un brâu de 47 cm. larg. Motivele cari înfrumusețează acest brâu sunt variate. Personagiile par a fi toate din timpul lui Iustinian. Crucile atât de repetate în toate deschizăturile nartexului par a fi un indiciu de stăruința lui Iustinian de a împăca pe monofisiți cu Biserica ecumenică. Semnul crucii, probabil datorită acestui fapt, a devenit motivul dominant al tuturor decorațiilor arhitecturale din sec. VI. Și astăzi, ne declară dl Wittemore, sunt extraordinar de impresionante. „Nu există fotograf care să poată reda puterea acestei serii de motive. Aceasta nu este o repețire obișnuită a crucii, ci fiecare din aceste cruci formează o viziune aparte, ca și când ar aduce un val de lumină și provoacă o impresiune atât de puternică, încât produce înfiorare". (Les masaiques de Sainte Sophie à Istambul. Oxford University Press.)

Deschizătura centrală a nartexului, o operă în mozaic, extraordinar de măreață, ne prezintă ca personagiu principal pe Hristos, într'o mărime dublă față de cea naturală, șezând pe un tron cu spate largi. Cu mâna dreaptă binecuvintează, iar cu stânga ține Biblia răzimată pe genunchele stâng. In jurul capului se profilează o aureolă roșietică; mozaicurile cari compun crucea din aureolă, sunt colorate deosebit, trecând fiecare braț al crucii dela un galben spre un galbeu-suriu. Trăsăturile feței Mântuitorului nu sunt tocmai simetrice. Ochii sunt larg deschiși făcând impresia unei priviri dominatoare peste secole.

Mâna dreaptă marchează gestul binecuvântării prin atingerea degetului inelar de cel mare și îndoirea celui mic. Degetele sunt lungi, iar pumnul mic. Dela mâna stângă nu se vede decât vârful degetelor ținând cartea deschisă spre privitor, pe a cărei pagină se poate citi: Eirene hymin, Ego eimi to phos tu Kosmu (Pace vouă, Eu sunt lumina lumii). Literile scrise sunt mai legibile decât cele în mozaic. Picioarele stau pe un scăunel, cel drept ceva mai înainte decât stângul.

Tronul e de o bogăție ornamentală neîntrecută; spatele e de un brocart de aur; Mântuitorul stă pe o perinìță groasă, executată în culori de aur acoperite cu roșu. Aspectul lui îți face impresia unui tron de lemn, împodobit cu aur, perle și pietre scumpe.

Impăratul, al doilea personagiu important din acest loc, prin linia gâtului pare a face mișcarea de ridicare după închinare. Ochii exprimă gânduri profunde. Aureola în comparație cu a Mântuitorului indică suveranitatea temporală. Expresia feței e marcată prin 3 linii plasate foarte măestrit, una dealungul frunții, celelalte dealungul obrazului, lungindu-i fizionomia. Gura, în special la buza superioară, e groasă; curba de sub mustața stângă e trasă mai puternic.

Părul și barba împăratului sunt de un gri nuanțat, diferit. Hlamida e bogată în ornamentație de aur și argint. Manșeta tunicii de brocart de aur, are 3 rânduri de benzi pe brațul anterior. Increțiturile hainei, în special pe umeri, arată fineța stofii. Incălțămintea albă îi ajunge până la glesne. Mâinile, din care nu se vede decât dosul dela dreapta și palma dela stânga, sunt ridicate pentru rugăciune.

In deschizătura centrală se mai află două medalioane, unul cu Fecioara Maria, celălalt cu arhanghelul Gavriil, cari după toate probabilitățile reprezintă Bunavestirea. Fecioara este redată într'un bust înconjurat de două cercuri concentrice, primul verde, al doilea albastru. Capul îl ține întors spre Hristos, iar mâinile denotă agitația sufletului său. Fața exprimă bunătate și o bucurie estatică. Fața este executată din culori foarte fine. Marphorion-ul care-i acopere fața e de o culoare închisă și e însemnat cu o cruce aurită pe frunte, alta pe umăr și a treia pe încheietura mâinii. Haina imitează o bogată pânză de mătasă. Mâna stângă întoarsă cu palma înainte se desface precis de fondul auriu.

Ingerul Gavriil prins în al doilea medalion dat în alt rond al deschizăturii nu e așa de reliefat. Probabil n'a voit nici artistul. Cercul exterior, care-l încadrează, e roșu, cel interior albastru. E îmbrăcat cu un chiton de brocat de aur și argint. Umerii îi sunt acoperiți cu o manta galbenă ușoară. In spate i se văd aripile caracteristice. Fața calmă și privirea serioasă exprimă conștiința importanței sale misiuni.

Concepția creștină orientală se relevă cu multă măestrie în aceste opere de artă. Ele vreau să arate drumul spre adevăr și spiritualitate, să fixeze în mintea omenească imagini durabile de tot ceeace ne preocupă în meditațiile noastre religioase.

L. BOLOGA

Mă cheamă pădurea

Mă cheamă pădurea, tresalt și ascult:
Ce dulce răsună cel glas de demult!
Ca'n basme tot crângul voios înflorește,
E aur în aer și totul sclipește.

Iar cete de păsări în glumă se'ngână
De râde cu hohot pădurea bătrână.
Ea râde cu lacrimi de rouă, cu drag,
De-i saltă veșmântul ei verde de fag.

Pe aripi de vânt aș sbura însetată
Să stau iar în codru cum stam altădată...
Când frunza se mișcă pornită de vânt,
Urechea mea soarbe bătrânul lui cânt.

Mă cheamă pădurea cu foșnetu-i lin,
De dorul pădurii mi-e sufletul plin!...

DAFNA-BLAGAIANA

Port săliștenesc

CLIPE GRELE

Spre odihnă mă înclin
Gândul trist mă fură,
Mult mi-e dor de trai senin...
Doamne, Te îndură!

Viața trece zi cu zi,
Clipele sunt grele,
Mâine poate n'oi mai fi
Ca să trec prin ele...

Luna face printre nori
Tot aceeaș cale,
Eu din seară până'n zori
Simt aceeaș jale.

Spre odihnă mă înclin
Gândul rău mă fură,
Mult mi-e dor de trai senin,
Doamne, Te îndură!

DAFNA-BLAGAIANA

SCHIȚĂ

DRUM GREU

Era primăvară cu soare mult, mai mult ca de obiceiu și flori mai dese ca întotdeauna. Se aplecau crengile de floare și cântecul pădurii îl auzeai aproape, mai aproape, îl simțiai în tine și te chema. Ușa scârții încet, și Doina ieși tiptil să n'o vadă nimeni, unde se duce și ce face.

Își strânse cu grije șalul în jurul gâtului, își potrivi mai bine cutele rochiei subțiri ce-acopereau un trup plăpând de copil și porni înainte.

Nu se gândea la nimic, se simțea bine așa singură, deslipită o clipă de grijile și necazurile de acasă.

Lăsă mult în urmă casa, trecu pe lângă biserică, și merse pe drumul din dosul primăriei, până ce ajunse în câmp.

Aici se simția liberă. Respira aerul proaspăt din toate puterile, își dădu capul pe spate ca să

simtă în toată faţa, în tot trupul lumina moale a soarelui. Cu ochii în care strânse toată zarea, cu sufletul încălzit, o luă la drum cu paşi hotărîţi.

Ajunsă la râu. Se uită la firele de iarbă aplecate sub povară de rouă, cum încet-încet se ridicau în sus, cu bunăvoinţa soarelui care le ştergea uşor lacrimile. Işi desfăcu pantofii, vârî un picior în apă, apoi îl alătură şi pe celălalt. Apa rece o înfioră. Merse şi se opri în mijlocul râului. Picături de apă prinse de frunze se deslipeau, cădeau jos în boabe lucitoare, în cari par'că soarele ascunsese amurguri roşiatice sau pale.

Doina se văzu în unda clară a apei, îşi aduse aminte de sine şi ieşi.

Pădurea fremeta.

La poalele dealului Doina se opri; îşi aduse aminte că acolo sus, sus de tot, în vârf sunt flori din acelea cu miros tare şi culoare vie.

Incepu să urce.

Işi aplecă trupul înainte, ca să simtă mai puţin greutatea, sărea uşor bolovanii din cale şi urca tot mai sus.

Obosită, se opri la jumătate de drum şi o piatră îi făcu loc de odihnă.

Se minună şi Doina când văzu în jos drumul lung făcut fără să simtă vre-o oboseală. Nimic nu i-a stat în cale. A dat spinii la o parte şi şi-a făcut loc, a sărit uşor pietrile din drum şi-a mers mai departe.

Se uita îndărăt şi nu-i venea să creadă.

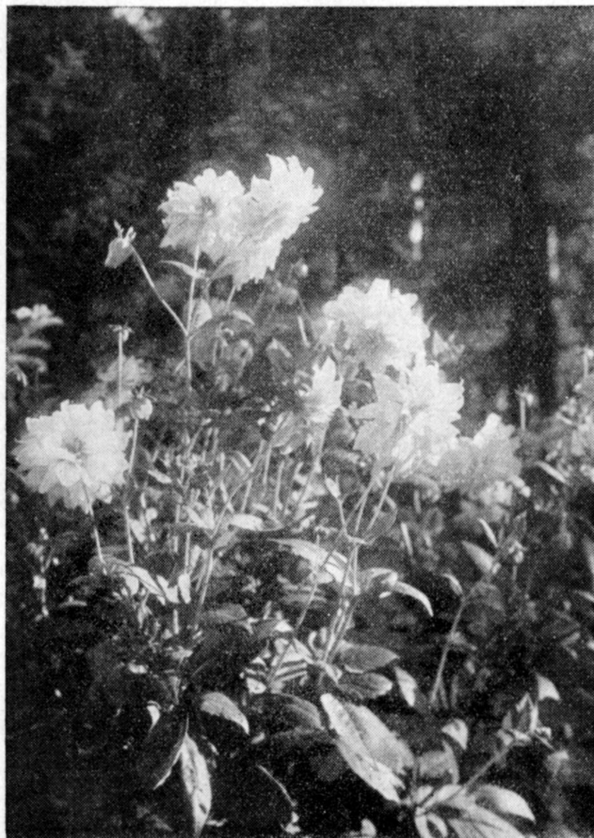
In vale se vedea satul, ascuns printre pomi. Recunoscu casa, văzu pe Leu, câinele ei credincios şi-i păru rău că nu l-a luat cu ea, tovarăş de drum.

Doina îşi întoarse ochii în altă parte. O lumină neobicinuită îi inundă faţa, o făcu să-şi închidă repede ochii şi fără să vrea două lacrimi mari îi alunecară pe faţă.

Cimitirul satului se întindea tăcut şi trist pe coasta dealului din faţă.

Crucea tatălui ei strălucea în soare.

Ceva se prăbuşi în Doina. Deodată se simţi mai mică, mai singură, mai fără ajutor.

Rămase cu ochii aţinţiţi la cruce, apoi îşi înclină capul pe umăr. Se gândea. Ii veni în minte şcoala.

Vestea morţii a căzut pe neaşteptate.

Doina îşi simţi ochii împăienjeniţi şi lacrimi calde i se prostogoliră pe faţă.

Era obosită.

Rămase multă vreme cu ochii ţintă în zare, cu durerea aproape.

Soarele se înălţase sus, era la amiază.

Doina îşi propti mâinile de piatră şi se ridică.

Se uită în sus.

Dealul i se păru mai înalt, calea o văzu mai lungă şi mai grea ca la început, iar florile rare, florile cu miros tare şi coloare vie, i se părură de neajuns.

ANA TOADER

INDRUMAREA VIEŢII

ECHILIBRUL SUFLETESC

Prin stăpânirea sau educarea sensibilităţii, individul poate ajunge să fie cumpătat sau echilibrat în viaţă.

Dacă părinţii se ocupă de educaţia copiilor căutând să le formeze o voinţă, dacă institutorii sau profesorii ajută la desvoltarea inteligenţei acestor copii, îmbogăţindu-le memoria cu multe cunoştinţe, nici unii nici ceilalţi nu se ocupă prea mult cu educarea sensibilităţii discipolilor lor.

Pentru a evita grijile, nenorocirile, obstacolele, forţele străine cari împing pe individ spre rău sau spre prăpastie, este nevoie de cumpănire adecă de menţinerea constantă a echilibrului nostru sufletesc.

Această cumpănire reprezintă în mintea și sufletul nostru, frânele și controlul de iuțeală al unui automobil.

Grație frânelor se evită obstacolele, pantele periculoase, șanțurile, trecerile la barieră, etc. Grație contorului de iuțeală se poate stabili o mijlocie a mersului, o regulă în virajuri, o evitare a derapărilor.

Oamenii fără frână și contor sunt acei hipersensibili, la care orice eveniment lasă impresii vii, puternice, deșteptând reacțiuni mari fie de veselie, fie de mânie, invidie, neliniște, disperare, etc., reacțiuni care-i îndepărtează dela calea sănătății și al succesului.

Pentru a putea opri aceste reacțiuni trebue să echilibrăm temperamentul, desvoltând cumpănirea.

Am atins în alt articol problema cumpătării, arătând cum ea este regulatorul mașinei omenești, deoarece prin ea se permite consumarea egală și regulată a energiei necesare mișcării sau acțiunii voite.

O cumpănire nu numai că ne pune la adăpost față de fluctuațiile morale, dar permite să ținem în rezervă o cantitate de energie pe care o putem utiliza când nevoia cere.

Cumpănirea sau echilibrul sufletesc face ca individul să fie acelaș, face ca el să suporte împrejurările cu calm și cu siguranța triumfului.

Omul ponderat sau cumpănit nu urăște astăzi pe acela pe care l-a iubit ieri, nici nu este cu cineva binevoitor dimineața, ca să fie iritat contra lui după amiaza. Acest om nu intră ușor în mânie sau în grije și nu este dominat de cei dimprejur, ci din contră el poate fi celce-i influențează și domină.

Prin antrenament, prin autosugestiune se poate ajunge ușor la această cumpănire.

De altfel cumpănirea sau echilibrul sufletesc nu trebue privit ca o facultate care are un centru stabilit în creer. Este o sinteză de facultăți și pentru a le putea desvolta pe fiecare în parte, este nevoie să le fac cunoscute.

O primă facultate din cumpănire este aceea *a continuității* acțiunii, despre care am scris într'un articol anterior.

Prin continuitate se prelungește activitatea celorlalți centri din creer. Continuitate este totodată și frâna locomotivei omenești, căci oprește sau reduce opririle sau plecările prea repezi, adecă fără transiții de viteză sau direcție.

Pentru a o desvolta, trebue să ne obișnuim a nu începe o acțiune înainte de a ne fi hotărît să o continuăm și să o sfârșim.

O altă facultate care ajută cumpănirii este *conștiențiositatea*. Prin ea ni se atrage atenția asupra executării prompte a perceptelor, regulelor și legilor.

Respectarea conștiințioasă a unui principiu sau percept ar fi de exemplu ca:

„Înainte de a vă culca să puneți ordine în biroul D-voastră"; a unei legi: „De a lipi timbrele pe coperta unei scrisori sus și la dreapta"; a unei prescripțiuni medicale: „De a mânca încet, de a mesteca bine, a evita alcoolicele sau condimentele care irită stomacul" etc.

Omul conștiințios nu se va abate nici odată dela aceste sfaturi sau principii bine stabilite.

Printre facultățile elementare care ajută cumpănirii mai putem cita:

Ordinea. Ordinea în minte, în spațiu și în timp. Respectarea principiului de a pune într'un loc un lucru și fiecare lucru la locul său.

Am vorbit cu altă ocazie despre programul necesar realizării idealului din viață și de acel al realizărilor activității zilnice.

Programul se va organiza oră de oră și într'o ordine dată. Acelaș lucru trebue aplicat la orice acțiune importantă. Vrea cineva să plece de exemplu într'o călătorie, își va face programul scriind pe o hârtie: 1. Scopul călătoriei cu tot ceeace are de văzut și făcut. 2. Pregătirea bagajului. 3. Cumpărarea biletului. 4. Reținerea locului. 5. Comunicări la ceice-l pot aștepta, etc. Urmând punctual executarea acestui program, înseamnă că este un om ordonat.

Discrețiunea încă ajută echilibrului sufletesc. Prin ea ascundem ceva din gândurile, sentimentele și intențiile noastre. Este frâul limbei noastre. Cineva nu trebue să spună ceva de care nu este convins, sau care ar putea aduce o mare vătămare.

Se păstrează deci o circumspecție. S'ar părea că prin circumspecțiune cineva vădește teama, iar într'un grad mai înaintat lașitatea, poltroneria. Când această facultate este însă practicată normal, face pe om prudent. Dacă discreția pune frâu limbei, circumspecțiunea pune frâu mișcărilor și dacă aceasta din urmă ne forțează să reflectăm înainte de a acționa, ea nu ne poate împiedeca să nu acționăm cu entuziasm.

Sunt mulți oameni care sunt circumspecți, chiar nedeciși și temători de ceeace ar zice cutare sau cutare.

Nimeni nu trebue să se îngrijească de ceeace gândesc sau spun alții despre el, cât timp el are stima de el însuși și are convingerea că lucrează tot atât pentru binele său cât și pentru cel comun.

Știm că aprobarea este centrul simțitor al laudei și al blamului. Cu cât aprobarea intră în proporție mai mare în stima de sine, cu atâta individul devine mai sensibil la aprecierea altora și această hipersensibilitate conduce la oarecare neliniște sufletească.

Antidotul aprobaţiunii este *stima de sine*. Dacă aprobativul ţine seamă de stima altora, cel ce posedă stima de sine nu ţine seamă decât de aprecierea sa personală.

Stima de sine controlează pe individ, îi controlează nervii şi simţirea. Ea este aceea care echilibrează ideile, sentimentele şi mişcările, reducând la justa aplicare pe cele prea înalte sau prea joase.

Desvoltarea stimei de sine este strâns legată de desvoltarea personalităţii, de sentimentele pozitive ale fiinţei şi de practicarea operelor constructive. Dar în acelaş timp ea ţine şi de obişnuinţa de a se supune principiilor sale comandând pe alţii. Plecaţi în viaţă cu convingerea că sunteţi o persoană înzestrată de calităţi pe care trebue să le exercitaţi şi să le manifestaţi.

Se desvoltă această stimă de sine ocupând situaţiile cu responsabilitate, vorbind cu convingere; luând atitudini corecte, autoritare, sigure de sine; respectând persoana sa şi pe ceilalţi din anturaj; nefăcând nimic ce nu este just. Orice acţiune executată, orice cuvânt pronunţat trebue să fie expresia binelui, frumosului şi adevărului.

Nu trebue să se confunde stima de sine cu orgoliul, prin vanitatea care ţin de spiritele aprobative. Această stimă de sine se poate uşor câştiga prin autosugestiuni, reflectând des asupra semnificaţiei cuvintelor: valoare, mărire, importanţă, lealitate, demnitate, justiţie şi adevăr.

Nestrămutarea principiilor sau tăria de sine, îndreaptă atenţia asupra soluţiilor, hotărârilor şi scopului ce se urmăreşte.

Un om neşovăitor în principiile sale, dar slab în continuitatea acţiunilor sale, variază, este drept, dela un moment la altul, dar revine totdeauna la soluţia sa, adică la linia sa de conduită. Dacă un om este tare în continuitatea acţiunii sale, dar şovăitor în principiile sale, va varia mai încet, dar se va schimba din an în an, din lună în lună, deci va avea mai puţină stabilitate. Trebue să fim fermi în principii şi cu continuitate în acţiune.

Negreşit că printre facultăţile echilibrului sufletesc este şi acea *tendinţă de înclinare, de supunere,* care ne face să ne adaptăm împrejurărilor neprevăzute.

Această tendinţă identică veneraţiunii produce o resemnare momentană activă, care deşteaptă gândirea că pentru un moment cineva trebue să se adapteze, ca să poată trage maximum de profit în viaţă. Această resemnare activă se deosebeşte de cea pasivă, venită prin slăbiciune şi timiditate. Veneraţiunea împiedecă revoltele sufleteşti nefolositoare. Ea trebue să fie egală şi continuă, aşa precum o recomandă religia.

Am văzut că cele mai multe din facultăţile noastre sufleteşti se pot desvolta prin aşa zisa *autosugestiune.*

Această metodă a celebrului E. Coué este aceea care ne învaţă să ne guvernăm noi înşine, să devenim puternici fiziceşte, sufleteşte, moraliceşte; să învingem greutăţile cari ni se pun în cale şi toate acestea numai printr'o folosinţă, înţeleaptă a forţelor gândirii noastre.

Câte comori purtăm în noi fără să le cunoaştem, câte dorinţe realizabile, dar a căror realizare ne pare imposibilă fiindcă suntem lipsiţi de energie, fiindcă nu exercităm cum trebue controlul asupra noastră!

Ne lăsăm antrenaţi prin evenimente şi prin asta ne asemănăm pilotului, care lasă barca pradă curenţilor şi vântului fără a încerca să reziste acestor forţe adverse.

Ne înclinăm uşor înaintea aşa zisei fatalităţi, lipsei de noroc — şi asta fiindcă nu utilizăm energia vitală, forţa sufletească şi mintală care ne poate servi.

Noi vrem să avem o călăuză sau un stăpân, când este foarte simplu să ne cercetăm sufleteşte şi să-l descoperim în noi.

Câţi oameni nu au putut reuşi să-şi găsească fericirea, pentrucă nu şi-au putut descoperi forţele fizice şi sufleteşti, energia morală şi caracterul!

Metoda lui Coué este foarte simplă şi deci la îndemâna oricui pentru a o practica. Prin ea se realizează dorinţele noastre, se măresc calităţile noastre originale şi se evită defectele care ne împiedecă de a da fiinţei noastre maximum de activitate.

Asupra acestor autosugestiuni am vorbit în treacăt într'un articol anterior, totuşi importanţa problemei mă va face să revin cu detalii, aducând la cunoştinţa publicului fazele imperative prin cari se pot creia în inconştientul nostru situaţiuni adequate, utile desvoltării bunelor aptitudini sau facultăţi.

Dr. GH. PREDA

Vecernie

Chemări de mântuire svoneşte'n seară toaca.
Din turle de biserici şi mănăstiri uitate
Cântările preasfinte în lume răsfirate
Au răbufnit din lemnul bătrân, ca promoroaca.

Şi-au răsădit în inimi dorinţi de închinări,
De sfântă rugăciune — în preajmă de altar
Să îngenunchi cu albă credinţă sub stihar
Şi să-ţi deslănţui glasul în tainice cântări.

In imnuri înălţate cu-evlavie spre cer
S'aduci şi tu prinosul bogat al pocăinţii,
Şi-aci, între icoane, în care dorm preasfinţii,
Să nu mai aibi un suflet împovărat, stingher.

RADU STANCA

IUBIREA CEA MARE

IUBIREA MAMEI

Par'că nimic din câmpul imens al sensibilităţii omeneşti nu ne copleşeşte cu atâta prisos de gingăşie şi de alintare duioasă, ca necuprinsa iubire a mamei. In baia acestei iubiri ne-am scăldat clipele neuitate ale nevinovăţiei copilăreşti; pe aripa ei ne-am ridicat şi călătorim spre largul vieţii; din adâncurile ei neprihănite împrumutăm seva germinatoare de realizări mărețe; din veghea ei neţărmurită culegem şi ne întărim sentimentul mereu treaz, care să ne călăuzească paşii în clipele de grele încercări; iar din potirul plin cu suferinţe şi dureri ale aceleiaşi iubiri, ne împărtăşim chiar în ceasul obştescului sfârşit, când, deodată cu nădejdea în ajutorul Atotputernicului, murmurăm cuvântul „mamă!"

De altfel, adâncimea şi puterea iubirii materne se concretizează nu numai în intimitatea fiinţei noastre, ci, tot atât de convingător, în paginile cele mai duioase din literatura neamurilor, şi, mai ales, în desfăşurarea zilnică a celor mai zguduitoare drame sufleteşti. Multe dovezi ale acestei iubiri au coborît în sacul legendelor. Şi asta înseamnă ceva. Căci numai faptele ce saltă chiar dincolo de măreţie, se bucură de purpura legendară. Altele s'au strecurat şi se strecoară mereu în câmpul nesfârşit al uitării. Iar cele mai multe ni se prezintă doar sub semnul anonimatului. Le asculţi, reflectezi puţintel asupra lor, te înduioşezi de unele şi te cutremuri de cele mai multe, apoi îţi vine să te întrebi cu nedumerire: Se poate? De unde atâta iubire îndârjită? Ci, nu creşte mereu acest şuvoi neostenit tocmai din prea desele revărsări şi din coborîrea în subconştientul generaţiilor a pildelor prea răspicat grăitoare despre iubirea mamei?

Adeseori suntem puşi în cumpăna îndoelilor.

Lebrun: Mama şi fiica

O nuanţă de nelinişte îşi ţese firul şi îl strecoară printre iţele cugetării noastre. Şi ne sileşte, aşa de crud, să plasăm isbucnirea iubirii de mamă în sfera iraţionalului. O, şi asta se repetă de atâtea ori!... Chiar de prea multe ori...

De altfel, cam unde ar fi locul să plasăm, spre pildă, ceeace istoriseşte francezul Jean Richepin în „La Glu?" Căci iată elocventa istorioară a acestui mare scriitor: Un tânăr voind să dea dovadă vie despre dragostea sa pentru o tânără, îşi ucise mama. Ii smulse inima din pieptul care-l alăptase, luă inima sângerândă în pumnul ucigaş şi alergă spre iubita lui. Dar, în alergarea-i nesăbuită se împiedică şi se prăvăli în nisipul drumului. Inima, caldă încă, se amestecă în praf. Şi deodată se auzi din ea glasul plin de grijă al mamei:

„Te-ai lovit rău copilul măicuţii?"

Tineri! Rămâneţi întru dragostea fără prihană şi nemărginită a măicuţii voastre. Căci nicăiri nu sunteţi mai încălziţi şi mai apăraţi decât în atmosfera iubirii de mamă.

DUMITRU CĂLUGĂR

Fără griji

AMURG

Se lasă'ncet amurgul ca o perdea albastră
Pe lumea ce sub soare s'a sbuciumat din greu.
Acuma va începe visarea la fereastră,
Cu blânde reculegeri și rugi la Dumnezeu.

Acum, ca sub bagheta unui magician
Incremenește omul și pasărea și vântul
Și toate par acuma, cum pare un ocean
După furtuni nebune ce-au îngropat pământul.

Acum e ceasul mistic când vântul încetează
Și pasărea se culcă în cuibul de pe ram,
Iar luna pare-o sfântă ce binecuvintează
Pe fata adormită ca un copil, la geam.

Acuma va începe poetul singuratic
Să rătăcească pașnic în lumea ireală
A viselor senine, sensibil și extatic,
Să 'nchipuie'n gândire o viață ideală.

Acuma visătorul se plimbă pe aleia
Ce piere în pădure, tăcută și adâncă.
Acuma filosoful descopere ideea
Ce va dura prin veacuri cu durități de stâncă.

Acum încăruntitul își va aduce-aminte
De vremile apuse ce parc'au fost un vis,
Deo copilărie cu ceasurile sfinte
Și de o tinerețe ce pentru veci s'a 'nchis.

Acuma copilașii visează surâzând
In cântece de leagăn, pe brațe de femei,
Și tot acum de focul iubirii vezi arzând
O inimă de mamă ce moare după ei.

E clipa nemișcării și-a vorbelor în șoapte,
E clipa adormirii în paturi moi și calde,
E clipa tăinuită a viselor de noapte
Ce'n ape somnoroase va'ncepe să ne scalde.

Acum, tu istovite și pașnic muncitor,
Să-ți judeci rece fapta la razele de lună
Și-oricât ar fi de bună a ta pe lângă-a lor,
In ziua care vine, să faci alta mai bună...

P. POSSA

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

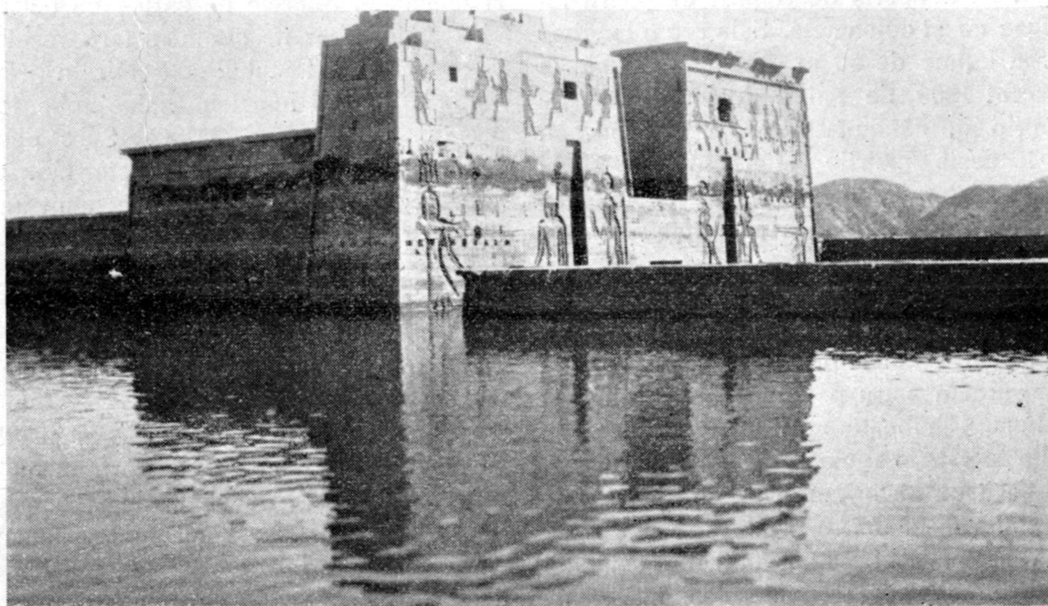
Ieşind din mormânt, am cercetat alte morminte cari sunt mult mai mari, mai largi şi cu inscripţii pe toţi pereţii. Cel mai impunător mormânt dintre toate mormintele faraonilor din Egipt este a lui Setos I (faraon mort cu 1300 ani înaintea erei creştine) mormânt cu o mulţime de camere al căror fund nu-l mai găseşti. In fundul camerei principale se vede sarcofagul enorm, gol, cu capacul răsturnat şi spart. Şi câte alte morminte mai sunt aici nedescoperite! Acum în urmă se spune că aici ar fi mormântul lui Alexandru cel Mare, în sicriu de aur.

Ce muzeu încântător s'ar face din Valea Regilor lăsând mormintele cu faraonii în sarcofagele lor şi cu bogăţiile nedespărţite şi netransportate la Cairo, la Londra, la Paris sau la Roma! Cei vechi propuneau şi furau bogăţiile din morminte. Cei de azi nu fură, ci „iau" şi „transportă" la muzeu bogăţiile, pentruca să-şi „reconstruiască" istoria!

Maşinile ne duc înapoi până ce eşim din Valea Regilor şi o luăm la dreapta să vedem templul Deir-El-Bahari lângă Theba, templu construit pe la anul 1500 a. Chr. de către regina Hatshopsitu, templu care în timpul lui purta şi numele de „sublimul sublimelor", aşa era de frumos, construit în terase până la înălţime de 30 metri. Regina şi-a făcut aici un palat în adevăr minunat; pomi, plante şi flori aduse tocmai din Siria şi Arabia, făceau din acest pustiu un raiu, pe care regina l-a închinat „Dumnezeului Soare" (Amon-Ra). Sculpturile şi tablourile de pe pereţi ne arată scene din viaţa reginei şi descendenţa ei dela „zeul soare". Pe mulţi pereţi se vede sculptată vaca Hator, zeiţa cerului, a bucuriei şi dragostei, care înghite seara soarele, iar dimineaţa îl dă iarăşi afară.

Acest templu a fost transformat de copţi în mănăstire coptă, numită de ei în limba arabă „Deir-El-Bahari" („mănăstirea dela nord"). In anul 1929 lângă acest templu s'a descoperit mormântul reginei Meyret Amun, soţia lui Amon Hotep II, găsindu-se la ea podoabe de mare preţ cari se pot compara numai cu cele găsite în mormântul lui Tut-Ank-Amon.

Dela Deir-El-Bahari plecăm să vedem Ramasseum, faimosul palat al lui Ramses II (1292—1225 a. Chr.). Acest faraon a fost cel mai mare rege al Egiptului. A zidit acest templu în onoarea

Assuan: Templul din Philae

marelui zeu dela Karnak „Amon-Ra", care l-a ajutat în răsboae. Aceea ce Medinet-Habu a fost pentru Ramses III și Deir-El-Bahari pentru regina Hatshopsitu, a fost pentru Ramses II acel templu. Din templu nu se mai văd decât ruine cu urme de inscripții pe pietrele răsturnate. Din pietrele de aici s'au zidit casele satului vecin.

De-aici, printr'o câmpie largă, câmpia Thebei, mergem până aproape de capătul celalalt al ei, unde ne oprim să vedem Coloșii lui Memnon, două statui ale lui Amenofis III, înalte de câte 20 metri și ale căror degete au lungimea unui om. Statuile de aceeaș mărime sunt la o distanță oarecare una de alta și formau odinioară intrarea unui templu. Din acel templu n'a mai rămas decât cei doi coloși, iar în locul templului se întinde o câmpie frumoasă, acum înverzită de grâne, cu șanțuri de irigație și cu urme de Nil revărsat. Rameseum și acești doi coloși au mai rămas din Theba din stânga Nilului, încolo câmpie, ruine. Pe alt drum, ne-am înapoiat la Luxor.

La hotel Savoy, unde suntem încartiruiți, ni se pregătește pomul de Crăciun, fiindcă azi e ajunul Crăciunului. Și ce ajun de Crăciun! Seara, în marea sală de mâncare, ni se servește cină bogată cu fructe africane: portocale, mandarine, smochine, curmale și migdale, iar pomul de Crăciun luminat frumos, ne dăruiește fiecăruia câte un cadou. Publicul e compus din diferite figuri. Iată o pereche tânără: ea să aibă 25 ani, el 30; amândoi slabi, numai oasele pe ei, încât te întrebi ce mai caută pe lumea aceasta aceste figuri bolnave, subpământene? Au venit la Luxor, să nu moară, purtând cu ei „trupul lor cel mult pătimitor", iar clima de aici le face bine, așa de bine încât ea sfidează moartea șezând la masă cu țigarea în gură.

Un Crăciun cald ca acesta n'am avut niciodată, fiindcă niciodată nu l-am făcut îmbrăcat în haine subțiri de mătase albă, ca acum.

Inainte de masă am mers și-am vizitat templul dela Karnak, care se află la marginea Luxorului. Acesta este templul cel mai grozav și mai uriaș, pe care l-a clădit vre-odată omenimea și pe care mintea omenească abia îl poate concepe. O alee frumoasă și lungă de aproape 4 km. leagă Luxorul de Karnak unde se află templul lui Amon-Ra, adecă templul închinat „Soarelui". 1800 de ani s'a edificat încontinu la acest templu, care azi e ruină.

Intrarea în templu se face printr'o alee lungă, mărginită de două șiruri lungi de sfinxi cari, spre deosebire de ceilalți, au cap de berbece în loc de cap de femee: vestita „alee a berbecilor" dela Karnak. Odinioară întreaga alee care leagă Luxorul de Karnak era străjuită în dreapta și stânga de acești berbeci, pe aici ducea drumul care lega Theba de templul soarelui și pe această alee treceau procesiunile când se serbătorea vre-o învingere a faraonilor asupra dușmanilor. Proporțile templului sunt uriașe; blocuri enorme de piatră cioplită alcătuesc porți, camere, străzi, piețe, curți, un templu-oraș. Două obeliscuri își înalță vârfurile în sus, străjuind peste aceste ruine cari par mai mult o carieră de piatră sau un oraș după un cutremur de pământ. Ce este aici e imposibil de descris, atât de uriaș și de variat este acest oraștemplu. Minunea templului este marea sală care e formată din 150 columne de piatră de calcar sculptate frumos, înalte de 24 m. și fiecare columnă are 12 m. circumferință. Aceste columne

uriaşe susțin un acoperiş de lespezi de piatră tot aşa de uriaşe ca şi columnele. Sala are o lungime de 100 m. şi lățime de 50 m. Această minune la care s'a lucrat 1800 de ani a fost distrusă de duşmani într'o zi, dându-i-se foc, apoi aruncând apă din Nil peste pietrile înfierbântate cari au crăpat şi s'au răsturnat, îngropând gloria şi distrugându-se odată cu ele şi imperiul Egiptului vechiu cu toată frumsețea lui.

Aproape de „lacul sfânt", pe un bloc enorm de piatră cubică de granit e sculptat un cărăbuş, animalul sfânt al Egiptenilor — cum ar fi crucea la noi. Ne urcăm patru persoane pe cărăbuş şi ne fotografiem. Plimbându-ne printre aceste ruine de pietri din cari s'ar putea zidi un oraş întreg, ne purtăm paşii ca nişte „mari preoți" prin sale lungi, mărginite de stâlpi enormi din piatră de calcar (din granit sunt numai statuile) sculptați cu o artă desăvârşită, deşi conturele figurilor nu sunt fine. Infățişarea templelor ne inspiră aceeaş groază ca şi piramidele.

Trecem printre ruine spre eşire privind cele două obeliscuri de câte 32 m. înălțime, cari au rezistat tuturor duşmanilor. Eşim prin marea poartă a lui Everget I şi apucăm pe aleea care ne duce înapoi spre Luxor să-i vedem templul care se află lângă drum în fața Nilului.

Templul din Luxor e zidit de asemenea din blocuri enorme de piatră de calcar, dar e în proporții mai mici, aşa că nu ne mai inspiră groaza templului dela Karnak. Intrând în templu din drum scoborâm câțiva metri ca într'o pivniță, ca şi la Roma în forul lui Traian. Stilul e acelaş ca al tuturor templelor din Egipt. Străjueşte şi aici un obelisc. Odinioară erau două obeliscuri şi aici, dar unul se află acum la Paris, în piața Concordiei, dăruit de egipteni, francezilor. Se află aici şiruri întregi de statui, treizeci cari reprezintă numai pe Ramses al doilea, iar lângă el sculptată soția lui, care în înălțime abia îi ajunge până la pulpa piciorului, semn că pe atunci femeea era mai mică şi supusă bărbatului. Sala naşterii reprezintă, sculptate în zid, mai multe momente când naşte regina Maut-em-Ouaa.

Eşim din templu. Călăuza noastră — un copt — vrea să ne ducă la o biserică catolică. La refuzul nostru şi la explicațiile noastre că noi nu suntem catolici ci ortodocşi, ne spune cu bucurie că şi el e ortodox şi-şi face cruce ca şi noi. In adevăr copții sunt cei mai vechi creştini şi se găsesc numai în Egipt în număr de vre-o şeasesute de mii.

Cu aceasta am terminat vizitarea monumentelor Luxorului şi restul zilei îl petrecem plimbându-ne prin Luxorul nou, adică Theba de azi. Grădina frumoasă a hotelului Grand ne încântă. E o zi minunată. Soarele ne sărută ca cel mai credincios amic, doar ne aflăm în țara veşnicului soare şi aproape de templul soarelui. In grădina hotelului, bărbați şi femei în haine albe joacă tenis, termometrul arătând 55^0 C. Spre deosebire de Heluan, clima dela Luxor este mai umedă din cauza apei Nilului; este însă mult mai curată, fiindcă aici nu avem praful oazei dela Heluan. O climă caldă, caldă, curată, constantă, astfel încât Luxorul este idealul bolnavilor de tuberculoză cronică, cari aici nu mai tuşesc, nu mai au febră vesperală nici transpirații nocturne, nu mai slăbesc, nu mai au junghiuri.

Totuşi bolnavi nu prea văd pe aici, medici nu sunt, spitale nu sunt, sanatorii nu sunt. Oamenii se vindecă numai cu clima dela Dumnezeu...

Fiecare călător venit aici, văzând minunea templelor dela Luxor, Karnak, Theba, şi gândindu-se la splendoarea de odinioară, suspină după trecut şi zice: „Ce frumos trebue să fi fost aici acum 5000 de ani!" Pentru mine însă ruinele îşi au şi ele farmecul lor şi aceste temple dărâmate, cu masivitatea lor şi cu resturile de frumseţe din ele mă încântă şi mă mulțumesc. S'au ruinat templele cele minunate şi odată cu ele s'a dus şi viața de lux şi bogăție de atunci. Ce-a rămas însă neschimbat de cincizeci de mii de ani până azi, este Luxorul sau Theba, lăsate de Dumnezeu cu clima lor. Clima de azi este tot cea de acum cinci mii de ani; soarele este tot cel de acum cinci mii de ani şi căldura de aici ne sărută şi pe noi ca şi pe Ramses II, aşa că eu stând în căldura soarelui dela Luxor pe malul Nilului mulțumesc lui Dumnezeu că m'a adus aici şi exclam: „La Luxor, niciodată n'a fost mai frumos decât acum!"

Am plecat mai departe spre Assuan, spre tropicul racului. Trenul care vine dela Cairo, ne duce prin câmpii de nisip, alăturea de Valea Nilului. Căldura ne face să deschidem ferestrile vagonului, dar praful de afară ne sileşte să le închidem. Lăsăm în urmă sate sărace pe marginea trenului, „zidite" din cărămidă presată şi uscată, dar nearsă, case fără acoperiş, căci aici nu-i nevoe să te acoperi de ploae, fiindcă nu plouă niciodată. Casa nu şi-o împrejmueşte nime, fiindcă nimeni nu-i fură sărăcia. In marginea satului pietri multe şi mici înfipte în nisip arată morminte din cimitir.

Prin marea de nisip căldura uscată este înnăbuşitoare, iar aerul vibrează deasupra. Din trenul spre Assuan am văzut acum ceeace cetisem şi învățasem în liceu: „fata morgana", miragiul care aici apare în toată frumsețea şi originalitatea.

In gară, la Assuan, o gară ca şi cea din Luxor, însă aşezată par'că în mijlocul pustiului, căldura este în adevăr „tropicală", fiindcă în adevăr acum ne aflăm chiar la tropicul cancerului, o

Templul din Luxor

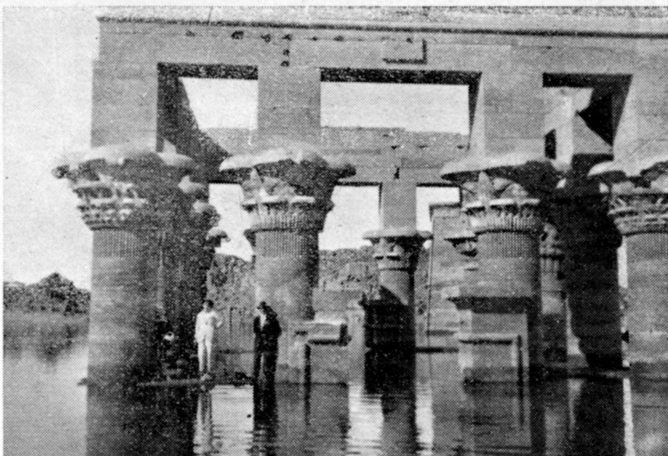
distanţă de 24^0 până la Equator. Maşinile ne duc la hotel, unde ne costă 80 piaştri pe zi (640 Lei) — camera cu pensiune.

Până seara am şi vizitat unele lucruri din Assuan. În bărci ne-am urcat şi am mers pe Nil în sus oprindu-ne în dreptul insulei Elefantine. Insula cuprinde o casă în care este instalat un mic muzeu nu prea interesant; jos aproape de apa Nilului se află „nilometrul", o piatră care indică diferite înălţimi. Pe vremuri, când curgerea şi revărsarea Nilului nu era reglementată, acest nilometru arăta oamenilor când apa Nilului se ridica la o înălţime oarecare şi când era pericol de a se revărsa. Azi acest nilometru nu-şi mai are rostul, fiindcă barajul dela Assuan reglementează curgerea şi revărsarea Nilului. Intreaga insulă este plină de vegetaţii tropicale şi e în adevăr frumoasă. Intr'o parte a insulei se află un hotel de câteva etaje al unei societăţi engleze, hotel minunat şi încântător la marginea insulei şi în mijlocul vegetaţiei. Acum hotelul e închis şi aşa va sta totdeauna, fiindcă nu aduce societăţii câştigul pe care-l visa şi pe care ar trebui să-l aducă pentruca să poată acoperi şi cheltuelile cu întreţinerea lui. Cu timpul, când arabii din Egipt vor fi mai mulţi şi mai culţi, acest hotel va servi de spital pentru populaţia năcăjită şi mizerabilă de aici, întocmai cum la Heluan, fosta reşedinţă a Kronprinţului, serveşte de spital pentru tuberculoşi. Vegetaţia din jurul Assuanului fiind inexistentă — o mare de nisip, desertul Nubiei — această insulă cu vegetaţia ei este un mic giuvaer în Assuan. In comparaţie însă cu insulele noastre pline de verdeaţă şi flori, insula Elefantina este o biată insulă săracă, pe lângă care insula noastră din mijlocul Oltului, în faţa Călimăneştilor, este un raiu pe pământ.

La capătul de sus al insulei se află cea dintâi cădere a Nilului. In faţa căderii, pe malul drept al Nilului se află cel mai elegant hotel, unde o cameră pentru o persoană costă trei mii de Lei pe zi, iar camera de bae costă separat 1500 Lei zilnic în acest „Katarakt hotel".

Inainte de masă pornim în maşina hotelului, pe drumul prăfos prin orăşelul simpatic cu case zidite modern, toate albe,; ieşim din oraş trecând pe lângă cimitirul închis cu zid şi plecăm mai departe pe un drum neted, bine bătut, având la dreapta şi la stânga câmpii de nisip auriu şi fierbinte. Suntem în deşertul Nubiei, iar soarele, cu nisipul cald ne îmbie să facem bae de soare şi bae de nisip. Hainele subţiri şi albe, casca englezească colonială şi ochelarii galbini ne apără de căldura prea mare şi de soarele prea puternic. Ce binefăcătoare e căldura dela tropic! Căldura de aici întruneşte toate avantajele climei dela Heluan şi dela Luxor.

Ne îndreptăm spre faimoasa carieră de granit dela Assuan. Maşina se opreşte la o distanţă mai mare, fiindcă nu mai poate înainta prin nisip. Iată faimoasa carieră! Un deal care se prelungeşte prin nisip. De aici s'a adus piatra de granit roşu din care s'au zidit unele morminte de ale faraonilor; piatra din care s'a zidit templul sfinxului din Gizeh; din granit de aici s'au sculptat obeliscurile dela Luxor şi Karnak, dintre cari unele au ajuns până la Roma şi Paris. De aici s'a adus piatra de granit din care s'au sculptat sutele de sfinxi cari împodobesc intrarea templelor şi muzeelor de azi. Din timpul faraonilor a rămas aici un obelisc netransportat şi pentru el am venit aici să-l vedem. Intr'un bloc enorm de piatră, lung şi lat de zeci de metri, s'a început sculptarea unui obelisc, aşa încât noi cei de azi putem şti cum se construiau obeliscurile. Vedem forma obeliscului, iar în jurul formei se săpa piatra în adâncime atât de mare, cât voia să fie grosimea lui. Obeliscul rămas aci neterminat este minunat păstrat şi scos în relief în toate părţile. Numai baza mai trebue eliberată şi ridicat în sus. Mulţi nu şi-ar fi închiput cum se fac obeliscurile şi n'ar crede că s'au putut aduce de aici,

Templul din Luxor, inundat

dacă acest obelisc neterminat n'ar fi rămas mărturie. Un fluerat de tren ne aduce aminte că în vecinătate se află mica gară Schelal, ultima stație din sudul Egiptului și că aici ne aflăm la frontiera Sudanului cu capitala Khartum.

Micii negustori, oameni săraci din deșert, aleargă după noi să ne vândă arme și „madam nubia", adecă costum de femeie nubiană. Singurul costum pe care-l poartă femeile nubiene e o mică imitație de șorț făcut din mărgele înșirate pe ață pe care și-l așează în față la brâu, așa că femeea tot goală rămâne.

Dela obelisc plecăm mai departe spre insula Philae. Mașina ne duce până la marginea unui „lac" pe care pornim cu luntrile. Departe în mijlocul lacului se vede un templu frumos, par'că e crescut din apă. Ajungem la templu și sărim din bărci pe lespezile uscate și calde și privind împrejur abia acum ne dăm seama că ne aflăm în mijlocul Nilului pe o insulă, iar „lacul" pe care am vâslit nu e altceva decât Nilul eșit din albie. Mai în jos se află barajul dela Assuan, care acum e oprit așa că apa Nilului se ridică, se întinde împrejur și acopere toată insula și jumătate din templul zeiței Isis care e zidit pe insula Philae. Din Decemvrie până în Iulie Nilul aici stă tot ridicat. Păcat de acest templu care din cauza apei se va măcina cu timpul! Este cel mai frumos și cel mai bine cunoscut templu pe care l-am văzut în Egipt. Un băețel din luntrea mea mă roagă să-i arunc un piastru în Nil că el îl găsește. Arunc banul, el sare în Nil după ban, îl găsește și înoată ținând banul în gură. E cald, nespus de cald. M'aș arunca și eu în Nil să fac o bae fără să fiu plătit, dar n'am timp.

Luntrile ne duc mai departe pe Nil în jos în vâslitul lopeților și mișcarea ritmică a vâslașilor arabi, cari cântă. Malurile aici sunt stâncoase ca ale Dunării pe la Cazane. Ajungem la baraj și debarcăm. E zidit numai din granit roșu adus din cariera obeliscului, blocuri mari cubice, prinse frumos unul de altul pe o lungime de 2 km, atât cât e de lat Nilul aici când e oprit în loc. Dela un mal până la celalalt al Nilului mergem pe baraj ca pe un pod și vagonete mici pe șine, împinse de indigeni, transportă călătorii dela un capăt la celalalt. Barajul face un lac enorm de apă, care la timp se golește prin 40 de guri pentru a împărți apa în tot Egiptul până la Deltă unde am văzut alt baraj. Dacă barajul s'ar rupe când apa ajunge deasupra, această cantitate enormă de apă ar nimici Egiptul întreg.

Mașina care a ocolit pe altă parte a sosit la baraj și ne-a luat în ea, ducându-ne iar prin pustia de nisip în satul Bischarin la un trib de negri nomazi. In mijlocul deșertului corturi de pânză și plante servesc de locuințe în cari femei și copii stau în complectă inactivitate așteptând ca bărbații să le aducă de mâncare. Femeile negre la chip cu părul încrețit și uns cu grăsime infectă, poartă cercei lungi până pe umeri și brățare groase de argint sau nichel la mâni și la picioare. Bărbații frumoși, negri, cu părul foarte creț, par'c'ar fi cei mai veritabili și mai frumoși țigani dela noi. La plecare „primarul" lor ne conduce politicos până la marginea deșertului.

La înapoere intrăm în bazar și cumpărăm vase de aramă pentru flori și țigări și „boluri" de bronz cu argint pentru spălatul mâinilor după poame. Un covor l-am cumpărat cu patru lire, dupăce mi se ceruse douăzprezece. Inainte de a pleca la mâncare trec la un bufet să beau apă. Mi se dă însă „wisky" pe care îndată ce l-am gustat l-am scuipat afară. Ce rău e wiski! Cea mai rea băutură pe care am gustat-o vre-odată! Nu știu cum îi poate plăcea cuiva această băutură!

La masă aceiași negri sudanezi ne servesc mâncarea și apa de Vichy pe care o bem cu bucăți de ghiață artificială, căci altfel ar fi prea caldă și plătim sticla cu 84 Lei gândindu-ne iar la „Matilda" noastră, pe care dacă am transporta-o în Egipt desigur că n'am plăti-o așa de scump. Mâncarea e bună și e compusă mai mult din legume cu carne și grăsime puțină, așa că pe căldura de 55° C. ne face bine.

Theba: Templul Deir-El-Bahari

După amiazi ne plimbăm prin orășel ajungând până la frumosul și marele „Katarakt Hotel", la care duce o alee frumoasă și lungă, umbrită de palmieri. Prin curtea largă — foarte largă — niște ofițeri arabi încearcă să încalece niște cămile. In fața intrării la hotel, peste drum, se află o vilă drăguță, zidită numai în piatră cubică. Un indigen îmbrăcat în haină albă, șterge de praf treptele cari duc la intrare. Firma aurie ne spune că aici locuește un medic care dă consultații. E un medic german care iarna stă aici la Assuan, iar vara într'o stațiune balneară din sudul Germaniei.

De-aici mergem să vedem grădina lordului Kitschener. E o insulă pe Nil, aproape de insula Elefantină, dar e pustie și fără nici un edificiu pe ea.

Până în 1914 insula era locuită de indigeni nubieni cari își aveau aci familii și gospodării în toată originalitatea lor. Lordul Kitschener care în timpul marelui răsboiu a fost ministru, prin bani și bătăi a silit pe indigeni să părăsească insula, să i-o lase lui mai pe degeaba și astfel lordul a ajuns proprietarul insulei. N'a avut noroc s'o stăpânească, fiindcă în timpul răsboiului un submarin german l-a dat în fundul mării împreună cu vaporul de răsboiu pe care se afla. Azi „grădina lui Kitschner" e proprietatea orășelului Assuan. Seara târziu facem o plimbare cu barca pe Nil admirând o preafrumoasă vilă a unui englez; pe malul stâng trecem pe lângă un șir de stânci, lângă care se află „baia Cleopatrei" și ne gândim cu groază la singurul crocodil care mai trăește prin părțile acestea ale Nilului, crocodil care — spun indigenii — în fiecare an face câte o victimă omenească.

*

Cu aceasta, am terminat călătoria noastră în Egipt. Dacă am voi să mergem mai spre sud, am pleca cu vaporul din Schelal până în Sudan la Vadi-Halfa, iar de aici cu trenul până la Chartum, capitala Sudanului anglo-egiptean, și de aici mai departe spre sud în coloniile engleze Uganda, Kenia și Equator, cu lacul Victoria Nyanza și colonia Tanganyka, iar spre sud-ost în regatul Abissiniei, singura țară independentă în Africa, țară ortodoxă, cu rege, cu capitala Addis-Abeba, vechia Etiopie cu care se luptau vechii egipteni, țară în care sclăvia mai există încă. Dela Chartum am putea lua trenul care duce până la Marea Roșie, în portul Sudanului — Port-Sudan — de unde cu vaporul am putea ajunge de partea cealaltă a Mării Roșii, în Arabia, provincia Hedjas cu portul Djidda, unde se țin târguri de sclavi, vânzându-se oamenii negri prinși în Abissinia din tribul Galla. Dela Djidda cu trenul în două ore am fi la Mecca.

Noi însă nu suntem pregătiți pentru această călătorie și de aici ne înapoiem la Cairo, de unde vom merge la Port-Said, iar de aici prin El-Kantara ne vom îndrepta spre țara lui Isus, pentruca la 4 Ianuarie să fim înapoi la Alexandria, de unde tot cu vaporul „România" ne vom înapoia în Țara Românească.

Barajul dela Assuan

Am plecat înapoi pe drumul cel mai lung pe care-l face trenul în Egipt. Mi-am luat rămas bun dela cea mai dulce climă și dela cel mai frumos soare de pe pământ, dela toate sărutările pe cari mi le-a dat, dela templul zeiței Isis, dela obeliscul care va mai zăcea așa cum zace, încă zece mii de ani, dela bunii sudanezi negri cari ne-au servit la masă cu atâta credință și dela tot ce-a fost în Assuan, acel tot care mi-a încântat sufletul meu abstract și trupul cel concret și „mult pătimitor". Trenul sboară înapoi prin câmpia caldă și nisipul de aur. Seara ajungem la Luxor și din sborul trenului îmi iau adio dela faraonul pe care l-am văzut zăcând în mormântu-i și în sicriul lui cu totului tot de aur; dela Theba, dela Ramses II, dela razele ultraviolete ale Luxorului cari și ele m'au sărutat. Noaptea întreagă călătorim, pentruca abia înainte de masă să fim la Cairo, de unde imediat luăm trenul spre Port-Said și spre Ierusalim.

(Sfârșit) Dr. EUGENIU DOBROTĂ

Karnak: Bulevardul sfincșilor

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

ROMANUL LUI HORIA [1]

CRĂIŞORUL de *L. Rebreanu.* Cartea Românească, Bucureşti 1934

„Crăişorul" dlui L. Rebreanu nu poate fi clasat decât printre romanele biografice. Autorul s'a inspirat din opera istorică a lui *Nicolae Densuşianu: Revoluțiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria (1784—85), scrisă pe baza documentelor oficiale. Bucureşti 1884.* Pe această monografie, cea mai completă pe care o avem până astăzi, a urmat-o foarte deaproape, mai adăugând doar câte ceva din fantazia Domniei Sale.

La început ni se povesteşte ultimul drum al lui Horia la Viena, la împăratul. Aici după o lungă aşteptare, în care timp colindă hanurile oraşului şi-şi descarcă inima, plină de necazurile şi suferințele Moților în fața notarului ungur Enyedi — un fel de filosof luminat al secolului al XVIII-lea — este însfârşit primit în audiență.

Printr'o intuiție ascuțită Horia însă înțelege, că împăratul nu-i poate ajuta nimica, mai mult, că nu ar vedea cu ochi răi o insurecție a iobagilor valahi contra nemeşilor unguri, care se opuneau planurilor sale luminate. In sufletul său se naşte atunci, la început timidă şi turbure, pe urmă tot mai lucidă şi îndrăzneață ideia revoluției. Această ideie o strecoară el şi'n inima tovarăşilor săi: Cloşca şi Crişan, cu care împreună porneşte agitația printre țăranii asupriți, mai mult printr'un fel de sugestie colectivă, arătându-le o cruciuliță de aur şi-un pergament cu scrisoare frumoasă, primite dela împăratul. Dintre tovarăşi cu Cloşca era legat printr'o prietenie mai veche, până când pe Crişan, care fusese cătană şi avea şi obşit împărătesc, îl cunoscuse abia curând înainte de izbucnirea răscoalei. Motivele adânci cari au revoluționat masele au fost desigur mizeria şi oprimarea oamenilor de către nemeşii unguri, funcționarii domeniilor, dar scânteia imediată a fost cuvântul magic: *„A venit Horia cu porunci dela împăratul"*. Când deci şi drumurile lui Cloşca la Sibiu, pe la marii dregători civili şi militari se dovediră zadarnice, buciumele începură să răsune pe'ntreg cuprinsul munților şi gloatele se năpustiră asupra cuiburilor feudale.

Deslănțuită în Zarand şi Crişana revoluția cuprinde în scurt timp întreagă țara Moților. Cu'n lux de amănunte, de multeori chiar obositor, ni se povestesc apoi momentele răscoalei; organizarea de către Horia a cetelor cu căpitani şi căprari; dreptatea pe care şi-au făcut-o singuri iobagii împilați; atrocitățile şi răsbunările, totuşi redate mai atenuat, potrivit structurii mai curând romantice a romanului. Horia este peste tot, ziua şi noaptea aleargă din sat în sat, tăinueşte cu căpitanii, îmbărbătează pe oameni, amintindu-le poruncile împăratului şi-i îndeamnă să nu mai asculte de nemeşi, ci să aprindă focul în întreg Ardealul.

În genere însă tablourile sunt destul de palide şi figura lui Horia nu apare îndeajuns de reliefată. Numai în câteva scene simțim o emoție, care depăşeşte cadrul obişnuit al unei povestiri istorice.

Slabe sunt mai ales părțile, în care se motivează defecțiunea gloatelor şi momentele de'ndoială şi frământare prin care trece Horia, ca la sfârşit povestirea să primească din nou un ritm mai viol. Punctul slab şi delicat în psihologia eroului, am zice *„vina tragică"* care-i aduce şi peirea, a fost că s'a înşelat pe sine şi i-a înşelat şi pe răsculați cu *„poruncile dela împăratul"*, care dacă au existat, în orice caz nu au fost aşa de categorice şi explicite. Îndată ce Cloşca a fost amăgit de colonelul împărătesc Schultz să încheie un fel de armistițiu şi cetele lui s'au împrăştiat pe la vetre, printr'o psihologie, naturală maselor, primul elan stins, focul s'a înăbuşit tot mai mult şi revolta a fost compromisă. Mai era şi iarna şi oboseala oamenilor; lui Horia nu-i rămase altceva de făcut, decât să renunțe până la primăvară, pe când plănuia să aprindă din nou flacările revoluției. Dacă mai nutrea însă o licărire de speranță, el era mult mai inteligent ca'n schimb în adâncul sufletului să nu simtă zădărnicia unei noui răscoale, când duşmanul puternic va fi putut lua toate măsurile de reprimare şi apărare şi când cătanele împărăteşti în a căror neutralitate, dacă nu sprijin, se bizuise atâta, înconjurau munții din toate părțile.

Desnădăjduit se refugiază într'o vizuină, în codrul Scorogetului, împreună cu Cloşca şi cei mai credincioşi tovarăşi. Acolo este prins şi dat pe mâna armatei, de gornicii români (un fel de slujbaşi pe domeniile statului), nelipsind nici figura convențională a trădătorului, a Iudei, în persoana nepotului său, Gheorghe. De atunci începe calvarul lui Ursu Nicula din Albac şi al ortacului său Cloşca. Ei sunt purtați în lanțuri din oraş în oraş... din Arad la Câmpeni şi de acolo la Abrud şi Bălgrad, printre huiduelile şi furia oarbă a ne-

[1] Fragment dintr'o conferință cetită în cadrul universității populare din Sibiu.

meşilor unguri şi compătimirea tacită şi plină de groază a iobagilor valahi.

In ultimul capitol, întitulat „Roata“ ni se perindă pe dinaintea ochilor, ca'ntr'un emoționant film de cinematograf, principalele momente ale tragicului sfârşit: întemnițarea căpitanilor în celulele din cetatea Bălgradului, interogatoriile în fața justiției militare, seninătatea şi puterea sufletească cu care Horia se împăcase cu soartea, pronunțarea sentinței în fața garnizoanei şi scena frângerii pe roată.

N'am putea spune că povestirea este lipsită de merit. Din potrivă pe alocuri ea este chiar vioaie şi captivantă. Totuşi opera nu îndreptățeşte, decât parțial, numirea de roman. Ea cuprinde mult prea multe amănunte inutile, care îngreuiază acțiunea şi plictisesc pe cetitorul care caută pe lângă scenele vii şi interesante o motivare psihologică şi estetică a întâmplărilor şi caracterelor. Dar nici această motivare n'o găsim suficient în „Crăişorul“. Figura lui Horia însuşi, de celelalte nici nu mai amintesc, — căci sunt abia schițate — apare destul de ştearsă şi drept motivare a complexității caracterului ni se dau interminabile monologuri ale eroului cu sine însuşi, iar în loc de peripeții cu semnificație sentimentală general omenească, ni se'nşiră nume proprii de localități şi oameni, ceeace este foarte lăudabil într'o operă de erudiție istorică, nu însă într'un roman, fie el chiar istoric. Evident în romanele şi nuvelele istorice motivarea este destul de grea şi cere pe lângă o informație cât se poate de completă, — care de altfel, nu lipseşte din „Crăişorul“ — o putere de sinteză foarte mare, capabilă a prinde şi adânci numai esențialul. Căci atmosfera timpului şi coloarea locală nu se obțin atât prin îngrămădirea de pitoreşti detalii, cât mai ales prin gruparea şi stăpânirea lor şi prin dozarea măiastră a motivului general omenesc. Avem în privința aceasta un model, rămas ne'ntrecut până astăzi în literatura noastră: „Alexandru Lăpuşneanul“, celebra nuvelă istorică a lui Costache Negruzzi. Nici Odobescu, nici dl Sadoveanu, nici dl Rebreanu, nici alții nu au reuşit până'n prezent să ne dea o creație echivalentă în acest gen literar. Dacă am căuta însă cauzele mai adânci, pentru care mai ales n'a reuşit romanul „Crăişorul“, cred că le-am găsi în natura însăşi a talentului literar al scriitorului. Talentul dlui Rebreanu este în primul rând *epic* şi *realist* şi'n al doilea rând *social.* Or un subiect istoric prin chiar idealizarea trecutului, caracteristică naturii omeneşti, se cere tratat, dacă nu dispui de intuiția genială a unui Negruzzi, mai curând în culori *romantice* şi *lirice.*

Aşa se explică pe de o parte fermecătoarea poezie care'nvăluie oamenii şi faptele în creațiile istorice ale marelui prozator moldovean, dl Sadoveanu, povestitor prin excelență *romantic* şi *liric,* iar pe de altă parte lamentabilele pagini de îndoelnic gust romantic din romanul dlui Rebreanu în legătură cu o domniță unguroaică, care apare ca o zână din poveşti în momentele hotărîtoare din viața eroului, şoptind înduioşată: crăişorul! Reveriile lui Horia de adolescent amorezat rivalizează în aceste pagini melodramatice şi din punct de vedere psihologic imposibile, cu duetul amoros dintre Radu şi Ancuța din d-na Chiajna a lui Odobescu şi dl Rebreanu poate fi mândru de a se fi ridicat cel puțin cu *această* ocazie la nivelul unei opere clasice din literatura noastră. Dar *„A tout seigneur, tout honneur“:* să recunoaştem că acolo, unde narațiunea a permis o zugrăvire *realistă,* ni se dau scene pe deplin reuşite.

În al doilea rând afirmasem că dl Rebreanu este un scriitor *social;* înțeleg prin aceasta că genul Domniei Sale este mai curând *psihologia colectivităților,* iar a diferiților indivizi nu atât ca oameni cu bucuriile şi durerile lor particulare, *cât ca reprezentanți* ai unor mentalități şi prejudecăți de *clasă* sau de *castă socială.* „Ion“ din romanul cu acelaş titlu simbolizează setea de pământ a țăranului român şi membrii familiei Herdeleu, Belciug etc. nu sunt decât reprezentanții „inteligenței ardelene“ (cum se spunea mai demult) din satele noastre înainte de răsboiul mondial. S'ar părea în consecință că subiectul revoluției lui Horia ar fi fost cât se poate de potrivit cu această latură socială a talentului dlui Rebreanu..., dacă realizarea lui n'ar fi fost stânjinită de anumite contradicții psihologice. Într'adevăr ca să fi putut scoate la iveală toată tragedia jertfei lui Horia pentru neamul său, autorul ar fi trebuit să pună în conflict violent şi ireductibil aspirațiile lui de căpitan de masse şi răsbunător de seculare nedreptăți sociale cu micile dureri şi bucurii ale individului obişnuit, cu acele mizerii şi slăbiciuni „care sunt fatal legate de o mână de pământ“. Mai mult, dacă istoria nu ne-a lăsat nimic în această privință, el ar fi trebuit să le inventeze cu fantazie. Ori partea aceasta — să-i zicem *de negație* — care chiar prin contrast ar fi reliefat puternicul caracter *social* al personajului lipseşte sau este suplinită prin platitudini şi astfel autorul a riscat să ne dea un *Horia, care din punct de vedere estetic,* în loc să fie un erou în carne şi oase, este doar o schemă de erou.

Romanul „Crăişorul“ rămâne deci o încercare neizbutită. Nici nu este un roman, ci doar istorie romanțată, o carte de lectură plăcută, pe alocuri captivantă, ba chiar instructivă, care are mai ales meritul de-a-i fi servit dlui Rebreanu ca

școală literară pentru adevăratul său *roman social „Răscoala“*, acesta o capod'operă a literaturii noastre moderne, despre care vom scrie, poate, altădată. p. d.

A. Cotruș: HORIA. Warszawa, 1935.

Figura lui Horia crește tot mai mult în legendă. Omagiul literar adus amintirii sale cu prilejul celor o sută cincizeci de ani sporește mereu. Dar se pare că dintre poeți avântul liric al d-lui Cotruș a fost cel mai înrudit cu firea dârză, colțuroasă și răsvrătită a *Moțului*. Placheta primită din Varșovia ne confirmă părerea prin emoționantele ei versuri. Intuiția poetică a d-lui Cotruș a prins aici admirabil cele două note distinctive ale revoluției din 1784: cea socială și cea națională, topindu-le în caracterul de bronz al lui Horia.

Mai mult, chiar structura agresivă, bolovănoasă și abruptă a versurilor d-sale și-a găsit în inconciliabilul antagonism dintre lumea grofilor putrezi *„fără mâine“*, și a tenacilor iobagi valahi *„fără ieri“* motivul cel mai potrivit naturii lor. Horia, eroul celor mulți și umili se profilează în toată măreția sa mută, dar amenințătoare din umbra trecutului:

țundră de flacări ți aruncă pe umeri munții inalți
să suferi înmiit cât toți ceilalți
și rănile nici-când să nu-ți numeri...

Și ce frumos, c'o notă de basm bătrânesc, ni se evocă trecutul trist și sbuciumat față cu liniștea satisfăcută a zilelor noastre!:

mort e de mult Iosif împăratul
și praf alesu-s'a de împărăția lui...
cât vezi pe-aici dealungul și dealatul
e slobod astăzi drumul moțului...

Totuși poetul nu se mulțumește numai cu interpretarea istorică, ci printre rânduri strecoară abil o altă semnificație socială a răsvrătitei firi moțești, care va ști și'n viitor să-și facă totdeauna dreptate:

uriaș domn
pe-al adâncurilor noastre sfâșiat somn,
pe-al răsmerițelor roșu praznic
mai roși-vei oare vreodat 'năpraznic,
acestui neam, viața și istoria —
tu,
munte
al vrerilor noastre celor mai crunte,
Horia?!...

p. d.

Gr. Popiți: CÂNTECE DIN FLUIER, cu gravuri de C. Bogdan, Cartea Românească, Timișoara. 1935.

Banatul, frumosul nostru colț de țară și de cântec românesc, trebuia să ne dea și cântăreți-poeți. Ne-a dat chiar mai mulți. Au răsărit de curând. Între ei este și dl Gr. Popiți, autorul elegantei planchete de „Cântece din fluier“, ilustrate cu câteva gravuri dintre cele mai isbutite, ale dlui C. Bogdan.

Prin aceste poezii autorul a făcut dovada incontestabilului său talent în expresia plastică, evocativă a priveliștilor — și prin ele a sentimentelor. Căci volumașul nu cuprinde numai „cântece“, ci și câteva pasteluri dintre cele mai reușite. Iată o mostră, aleasă la'ntâmplare:

AMIAZI

S'a topit căldura'n soare
În păraie sclipitoare
Să pogoare.

Mii de pasări stau pitite,
Cu cântări în cioc oprite,
Răgușite.

Turma pe sub fagi e strânsă,
De văpaie e cuprinsă
Și învinsă.

De sub lespedea umbrită
Apa proaspăt izvorită
E clocită.

Și din zare albăstruie
Trist cerșește-o prigoruie
Ploaie, ploaie...

Pr. Toma Chiricuță: CUNOȘTI TU CALEA? Chemări către suflet. „Fântâna darurilor“, București 1934. Pag. 271. Lei 60.

Numele părintelui T. Chiricuță este un nume destul de cunoscut în presa bisericească. Sf. Sa conduce excelenta revistă de cultură creștină „Fântâna darurilor“ și buna foaie populară de zidire sufletească „Ortodoxia“, care apare săptămânal la București. Dar Sf. Sa este și un îndemânatec vestitor al Cuvântului Evangheliei prin predici.

In volumul de față părintele T. Chiricuță și-a adunat o parte din predicile rostite în fața altarului bisericii „Zlătari“, predici cari au dat un rând de roduri în sufletele credincioșilor cari le-au ascultat și cari sunt trimise acum la propoveduire nouă, pe calea tiparului, să culeagă alt rând de roduri în sufletele creștinilor cari le vor citi.

Vorba părintelui T. Chiricuță este plină totdeauna de gând și de sinceritate. De aceea răsbește la suflet. Și de aceea suntem convinși că și la „Chemările către suflet“ ale Sf. Sale — vor răspunde mulți.

GÂNDIREA, Martie 1935. Ultimul număr al excelentei reviste de sub conducerea dlui Nichifor Crainic este închinat ideii naționale. Această izbăvitoare idee este luminată în paginile revistei fie teoretic prin studii de-o impresionantă adâncime filosofică, fie practic prin contribuții artistice de-o

autentică inspirație românească și creștinească. Seria articolelor o deschide directorul revistei printr'un substanțial studiu asupra cărții dlui A. C. Cuza: Naționalitatea în artă. Urmează Balada boierului ce-a scris ledopiseț (Radu Gyr), Folclorul în poezia nouă românească (Ioan Pillat), Poezii (Ovidiu Papadima), Charmion sau despre muzică (Dan Botta), Oameni în mugur (B. Clemența), Profetul Bălcescu (Const. D. Ionescu), Cântec de credință (George Dumitrescu), Din mărturisirile unui naționalist (Em. Cioran), Despre câteva escese de erudiție (Lucian Blaga).

O cronică bogată și variată ca 'ntotdeauna întregește cuprinsul acestui număr al *Gândirii*.

ȚARA BÂRSEI, Martie—Aprilie 1935. Revista brașoveană de sub înțeleapta îndrumare a dlui profesor Axente Banciu își continuă apariția, mergând pe drumul unui sănătos tradiționalism care prețuiește vechile și'ncercatele valori sufletești, fără să'ntoarcă spatele valorilor nouă. Revista își justifică numele prin atenția ce-o acordă trecutului Țării Bârsii și prin osârdia cu care proiectează pe ecranul actualității figurile personalităților uitate sau nu îndestul de cunoscute, personalități cari prin pilduitoarea lor viață sunt în stare să contribue și la zidirea sufletească a generației de azi.

Partea literară a revistei este serios îngrijită. Nu lipsesc din ea nici paginile cu un sănătos umor. În acest gen remarcăm din ultimul număr al *Țării Bârsii* „Visul lui Piștuca", de A. P. Bănuț și savuroasele note „din stânga și din dreapta", de S. Tamba (Ax. B. ?).

O bogată și interesantă cronică literară complectează totdeauna cuprinsul revistei care onorează tradiția culturală a cetății de sub Tâmpa.

N. C.

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ

La noi

Da Vinci: Hristos

SE VESTEȘTE HRISTOS! Luna trecută a început sfântul și marele post al Paștilor, răstimp în care creștinul e povățuit de Biserică să-și vadă de suflet mai mult decât altădată. E îndrumat să-și înfrâneze trupul și să intre mai adânc în zona preocupărilor spirituale, pregătindu-se astfel, dupăcum se cuvine, pentru creștineasca aniversare a Patimilor Domnului ca și pentru prăznuirea slăvitei Lui Invieri.

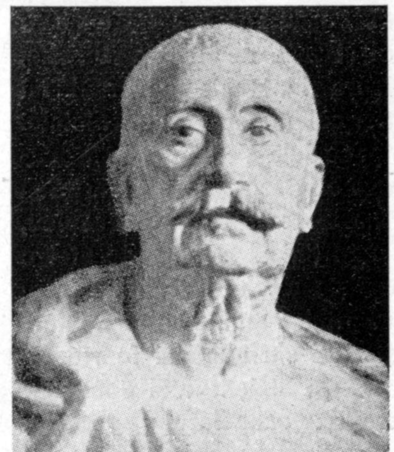
Societățile religioase și culturale ale sfintei noastre Biserici, înțelegându-și chemarea, au organizat mai ales în acest răstimp al marelui post o mulțime de conferințe și festivaluri, în cari entuziaști și luminați apostoli au vestit pe Hristos și-au tâlcuit învățăturile izbăvitoare de suflet ale sfintei noastre Biserici ortodoxe.

Iar în lăcașurile de închinare slujbele s'au întețit, chemând zilnic, sau de mai multe ori pe săptămână, sufletele la ospățul duhovnicesc al frumoaselor și înțeleptelor noastre rânduieli creștinești, moștenite din moși-strămoși.

Nu lipsesc dela acest ospăț nici tinerele vlăstare ale neamului, nenumăratele oști ale elevilor de școală, cari, povățuiți de strădalnicii lor dascăli de lumină și învățătură creștinească se pregătesc alături de părinții lor, pentru a se împărtăși cu preacuratul trup și sânge al Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Intensa activitate misionară la care s'au angajat slujitorii consacrați ai Bisericii ca și luminații săi mireni este o dovadă dintre cele mai elocvente, că neamul se găsește pe drumul cel bun al unei renașteri religioase.

A MURIT A. SIMU. Oamenii și bogați și înțelepți sunt destul de rari. Sunt destul de deși însă cei cari sunt bogați și nu știu ce destinație să dea averii lor, ca și ceice ar ști cum să folosească averea, dar n'o au. A. Simu a fost și bogat și înțelept. Considerabila sa avere nu și-a risipit-o'n lux sau la ruletă, nici n'a

† A. Simu

ascuns-o avar în fundul lăzii, ci a folosit-o pentru a aduna comori artistice prin cari să înalțe sufletul omenesc. Din aceste comori de pictură și sculptură, datorite maeștrilor români și străini, a întemeiat în capitala țării muzeul care-i poartă numele și pe care acum câțiva ani l-a dăruit Statului.

Bunul Dumnezeu să odihnească în pace pe ctitorul cultural care a fost A. Simu.

IDEEA NAȚIONALĂ e în plin marș de afirmare în viața neamului. Oastea crainicilor ei sporește cu personalități, cărora nu le lipsește nici prestigiul unui trecut de încercate lupte pe acest târâm, nici îndrăsneala cu care ideea națională se cere afirmată în mijlocul unei atmosfere încă nepurificată de miasmele falsei democrații scăldate în toate apele internaționalismului.

Cel mai nou stegar activ al ideii naționale este dl Al. Vaida-Voevod, fost președinte de consiliu. D-sa cutreeră marile orașe ale țării, chemând lumea românească sub steagul demnității naționale care pretinde aplicarea proporționalității etnice — sintetizată în formula *numărului valahic* — în toate domeniile vieții obștești. Prin acțiunea d-sale dl Vaida-Voevod s'a raliat — ideologic — campaniei deschisă încă de acum doi ani de dl O. Goga, pentru afirmarea efectivă a elementului românesc în viața publică, în măsura în care-l îndreptățesc marile sacrificii aduse pentru apărarea pământului strămoșesc și pentru mărirea țării.

50 DE ANI DE TEATRU. Capitala țării a sărbătorit la Teatrul Național pe marele artist Iancu Brezeanu, care împlinește o jumătate de veac de activitate pusă în slujba teatrului românesc.

Alături de capitală, țara întreagă omagiază astăzi pe genialul interpret al unor personagii din teatrul caragialesc

D. I. Brezeanu

sau din al altor dramaturgi celebri.

Dl I. Brezeanu este un artist desăvârșit în sinceritatea cu care se identifică cu rolul său, ca și în mijloacele expresiei teatrale peste care-i stăpân. De aceea covârșește sufletele spectatorilor. storcându-le râuri de lacrimi de durere — în dramă — sau de râs — în comedie.

La alții

BOMBA LUI HITLER. Atmosfera internațională a fost tulburată recent de bomba care-a făcut explozie în țara tuturor surprizelor, în Germania. Guvernul Reichului a hotărît să reîntroducă serviciul militar obligator pentru cetățenii săi, în cadrul unei armate alcătuite din douăsprezeci corpuri de armată cu treizeci și șase de divizii. Firește, măsura luată de guvernul lui Hitler calcă dispozițiile tratatului de pace dela Versailles și însemnează că Germania e hotărîtă să se înarmeze după propriul ei plac, ne mai ținând seamă de nici o opreliște a vr'unui tratat. Pentru care pricină lumea politică internațională s'a tulburat foarte. Și ea nu s'a liniștit nici după declarațiile cancelarului german, care a ținut să precizeze, imediat după sensaționala hotărîre, că nu are nici un gând răsboinic, și că e gata să trateze cu oricine problema consolidării păcii... dar nu poate să renunțe la egalitatea cu celelalte mari puteri în ceeace privește înarmarea.

Și, probabil, apele internaționale se vor tulbura și mai mult, fiindcă după cea mai elementară socoteală Germania va continua să calce tratatul dela Versailles și în alte puncte. De-o pildă în chestia Anschlussului, în chestia coridorului Danzig, etc. și-și va reclama apoi și mai zgomotos retrocedarea coloniilor pierdute prin acelaș tratat de pace. Și uite așa se vor încurca ițele tot mai mult. Fiindcă „marii aliați" nu s'au prea distins până acum printr'o prea impresionantă solidaritate față de Germania. Cum nu se disting nici astăzi.

Și te pomenești, că micii revizioniști — Ungurii, Bulgarii și Austriacii — vor prinde și ei curaj și-or încerca să urmeze pilda Germaniei... Semnele nu lipsesc. Dar poate tocmai aceste semne credem că vor trezi cuvenita reacție și vor stârni atât de așteptata solidarizare a puterilor chemate să păzească pacea și dreptatea neamurilor, ferind lumea de grozăviile unui nou răsboiu.

REVOLUȚIA DIN GRECIA. Țara cea mai neastâmpărată din Balcani a fost teatrul unei noi răsmerițe. Nu de 2—3 ciasuri sau zile — ca pe vremea lui Pangalos, Plastiras, sau nu știm cum îi mai chiamă — ci de 2—3 săptămâni, în cari cele două tabere adverse s'au oștit întreolaltă.

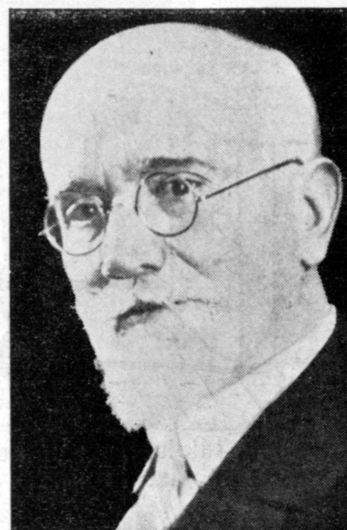
Revolta a fost pusă la cale de dl Venizelos, fostul prim-ministru grec, care într'al optulea deceniu al vieții sale se vede că n'a găsit ceva mai bun de făcut decât să pregătească fraților săi o baie de sânge, ori măcar o spaimă număru unu, pentruca pe urma ei el să se instaleze la putere.

De altfel revoluția, cu toate proporțiile ei considerabile, n'a fost lipsită nici de elemente de operetă. Intrucât amândouă taberele au mobilizat numeroase oștiri, cu vapoare de răsboiu, cu aeroplane, cu tunuri și cu alte scule, dar când a fost vorba de bătaie, amândouă taberele s'au îmbiat „ca grecii la temniță" sub cuvânt că n'au muniții, sau că ceața le stă împotrivă...

Și așa s'a terminat revoluția cu victoria trupelor guvernamentale și cu fuga d-lui Venizelos în Italia.

In definitiv bine c'a dat Dumnezeu de nu s'a vărsat prea mult sânge pentru ambiția senilă a unui bărbat de stat, care după o înțeleaptă viață își putea dori un alt crepuscul.

NECULCE

D. Venizelos

GHIVECIU

JURĂMÂNTUL MEDICILOR CHINEZI. Textul jurământului, pe cari trebuie să-l depună orice medic chinez, e următorul: „In exercitarea activității mele de medic mă voi supune tuturor cerințelor de moralitate și onoare profesională. Voi împărtăși pe bolnavii mei, bogați sau săraci, de o îngrijire conștiențioasă și mă voi sili deci să-mi perfecționez cunoștințele conform progreselor științei și ale experienței. Voi socoti drept datorie serioasă să mă duc la cei bolnavi de boale molipsitoare sau epidemice și să nu mă sustrag nicicând pericolului împreunat cu chemarea mea. Voi păstra totdeauna secretul profesiunii. Voi lucra din toate puterile să combat învățăturile și deprinderile sistemului neomalthusian. Viața fiind un bun divin, o voi trata la toți bolnavii mei cu cel mai mare respect și îndeosebi mă voi sili să cruț viața mamelor și a copiilor. Imi voi ținea de datorie să atrag, direct sau prin altul, atenția unui grav bolnav, ca să-și aranjeze afacerile materiale și religioase. Nu voi cere nimănui onorarii cari trec peste puterea de plată a clienților și-mi voi ținea de onoare să întrebuințez o parte din timpul meu pentru tratamentul gratuit al celor săraci. Va fi o chestie de onoare pentru mine să primesc o sumă, care nu e o răsplată dreaptă pentru activitatea mea profesională".

Ghirlandaio: Giovanna Tornabuoni

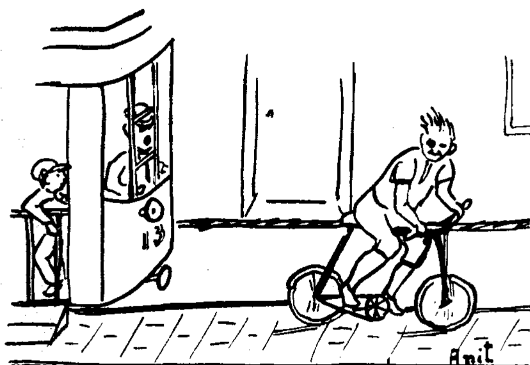
IOHN PIERPONT MORGAN, cunoscutul bancher american a vândut de curând celebrul tablou „Giovanna Tornabuoni" de Ghirlandaio, cu prețul fantastic de o jumătate milion de dolari (peste cinzeci milioane de lei). Noul proprietar al tabloului este fiul lui Ford, regele automobilului.

ODATĂ cu topirea zăpezii de primăvară în Elveția și Austria s'au produs mari prăbușiri de lavine. Avalanșele de zăpadă au făcut pe alocuri pagube considerabile, dărâmând case și îngropând chiar oameni.

Casă surpată de lavină

Viaţa veselă

— Mă, idiotule, nu poţi să dai în lături?!
— Eu da, dar tu nu...

CE INTERESA PE MORIŢ

Iacob Zvaifel vine acasă, aducând o bucată de stofă, pentru un costum de haine.

— Ia te uită, Moriţ, se adresează el fiului său, cum ţi se pare stofa asta?

— Splendidă, răspunde Moriţ, dupăce se uită bine la ea.

— Idiotule, strigă tatăl său, tu te uiţi pe dos!

— Fireşte, că mă uit pe dos. E partea care mă interesează. Nu port eu hainele tale, dupăce le dau la croitor, să le întoarcă pe dos?

LEVY ARE BIBLIOTECĂ

Birman se duce la prietenul său Levy, care îl primeşte în salon. Birman admiră bogata bibliotecă a prietenului său.

— Frumoasă bibliotecă ai tu, Levy! O să te rog să-mi împrumuţi şi mie câteva cărţi.

— Mută-ţi gândul, dragă. Ştii tu cât timp mi-a trebuit mie să tot împrumut dela prieteni, până să fac o bibliotecă aşa de bogată?

CINE SĂ SCHIMBE?

— Am greşit, d-şoară la înscrierea semnalmentelor în paşaport: părul d-voastră nu e blond, ci castaniu.

— Vreţi să modificaţi d-v., sau să-mi schimb eu părul?

CEL MAI TARE

— Tată, azi domnul învăţător m'a lăudat că sunt cel dintâi în clasă.

— Cum aşa, Ionele?

— Domnul învăţător a zis: Sunteţi toţi nişte măgari, dar Ionel... vă întrece pe toţi.

UNDE DAI...

— Nu-ţi vine şi ţie să-ţi reaminteşti de trecut, când auzi cântece bătrâneşti?

— Ba da: sper că muzica o să mai cânte, pentruca să-ţi aduci aminte de cei 500 Lei ce ţi-am împrumutat acum trei ani.

SOCOTEALA EXACTA

— Mamă eu îţi fac o propunere!

— Spune!

— Să mă împrumuţi cu 100 Lei, dar să nu-mi dai decât 50 Lei. Eu îţi datoresc 50 Lei şi tu iarăşi 50 şi-aşa ne-am achitat.

DISTANŢĂ

— Îţi este vre-o rudă domnul de colo?

— Da, dar foarte de departe. Eu sunt cel mai mare şi el e cel mai mic din 14 fraţi.

COPIL CUMINTE

— Mamă, oul pe care mi l-ai dat nu este proaspăt.

— Ţi-am interzis să faci mofturi la mâncare.

— Mamă dragă, trebue să mănânc şi ciocul?

CLUBUL MINCINOŞILOR

La Burlington, în Statele Unite, există un club al mincinoşilor, unde se oferă la începutul fiecărui an o medalie de cauciuc membrului care în câteva cuvinte poate istorisi cea mai enormă minciună. Anul acesta din 2500 de concurenţi juriul a desemnat pentru medalie pe domnul Ceresa, care a povestit următoarele:

„Bunicul meu mi-a lăsat un orologiu atât de vechi încât umbra proectată de pendulul mişcător a sfârşit în cursul anilor prin a găuri cutia ceasornicului".

Premiul al II-lea a fost obţinut de un alt membru al clubului cu următoarea poveste:

„Pe când îmi acopeream casa cu ţigle s'a lăsat o ceaţă aşa de groasă, încât tot aşezându-le trecusem cu doi metri dincolo de marginea acoperişului".

In sfârşit, al III-lea premiu a fost câştigat cu istorioara ce urmează:

„Imi aduc aminte că în 1863 golful dela San Francisco a îngheţat atât de repede încât broaştele au fost prinse cu picioarele de dinapoi deasupra gheţii. Cu maşina de tuns iarbă am recoltat în 2 ore o încărcătură, care expediată restaurantelor din Franţa mi-a adus un câştig de 3 milioane de dolari plus 40 de cenţi!"

DISTRACŢIE

— Nu cred să mai fie cineva atât de distrat ca nevastă-mea. Necontenit îmi cere bani!

— Ei aşi! Dar ce face cu banii?

— Nu ştiu, că până acuma nu i-am dat nimic.

GRIPA

Ionescu: — Dece eşti aşa de mahmur?

Popescu: — Am auzit că gripa loveşte de data aceasta pe oamenii adulţi!

Ionescu: — Şi?...

Popescu: — Soacră-mea e plecată în străinătate!

BIBLIOGRAFIE

CĂRŢI:

Arhim. Efrem Enăcescu: Privire generală asupra monahismului creştin, după diferiţi autori. Partea II. R.-Vâlcea, 1934. Pag. 236. Lei 50.

Ion Muşlea: Contribuţii la cunoaşterea bibliotecilor româneşti ale oraşelor din Transilvania, până la unire. Cluj, 1935. Pag. 38.

Const. C. Pavel: L'irréductibilité de la Morale a la Science des moeurs, avec un préface de Raoul Allier. Bucarest, 1935. Pag. 144. Fr. 8.

REVISTE:

Biserica ortodoxă română, revista Sf. Sinod. Apare lunar. Red. şi Adm. Palatul Sf. Sinod, Bucureşti VI. Str. Bis. Antim 29. Abonamentul Lei 160.

Cronica Huşilor, revistă de cultură bisericească. Apare lunar. Red. şi Adm. Huşi, Sf. Episcopie. Abonamentul Lei 80.

Cronica Romanului, revista clerului eparhial. Apare lunar. Red. şi Adm. Roman, Sf. Episcopie. Abonamentul Lei 120.

Dumineca copiilor. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Arhiepiscopia Bucureştilor. Abonamentul Lei 50.

Fântâna darurilor, revistă de cultură creştină. Apare lunar. Red. şi Adm. Bucureşti VI Str. 13 Septemvrie 74. Abonamentul Lei 200.

F. O. R. revista Asociaţiei „Frăţia ortodoxă română" a elevilor de curs secundar din Craiova. Apare lunar. Red. şi Adm. liceul Sf. Arhangheli.

Foi săptămânale de educaţie religioasă şi naţională: Telegraful Român — Sibiu. Renaşterea — Cluj. Legea Românească — Orade. Biserica şi Şcoala — Arad. Foaia Diecezană — Caransebeş. Lumina Satelor (cu supl. Oastea Domnului) — Sibiu. Calea Mântuirii — Arad. Glas românesc — Odorhei. Săcuimea — Odorhei. Ortodoxia — Bucureşti (Str. Cătuneanu 39).

Fruncea, revistă bănăţeană. Apare săptămânal. Red. şi Adm. Timişoara, Str. Balta verde 2. Abonamentul Lei 200.

Gând românesc, revistă de cultură. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Cluj, Calea Moţilor 76. Abonamentul Lei 200.

Gândirea. Apare lunar. Redacţia Bucureşti III Str. Polonă 38. Administraţia Str. Domniţa Anastasia 16 (Bucureşti I). Abonamentul Lei 200.

Hotarul, revistă de literatură şi cultură. Apare lunar. Red. şi Adm. Arad Bul. General Dragalina (Prof. Al. Constantinescu). Abonamentul Lei 100.

Luminătorul, revista Bisericii din Basarabia. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Chişinău, Consiliul eparhial. Abonamentul Lei 150.

Misionarul, revistă lunară a misiei ortodoxe române. Redacţia şi Administraţia Chişinău Consiliul eparhial. Abonamentul Lei 200.

Orientări, revistă de studii, critică şi literatură. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Moineşti, jud. Bacău. Abonamentul Lei 100.

Păstorul ortodox, revista lunară a Asociaţiei „Frăţia" a clerului din eparhia Argeşului. Redacţia şi Administraţia Piteşti. Abonamentul Lei 200.

Progres şi cultură, revistă pedagogică, socială, literară. Apare lunar. Red. şi Adm. Tg. Murăş, Str. M. Viteazul 5. Abonamentul Lei 100.

Prometeu, revistă de luptă pentru propăşire, frumos şi adevăr. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Braşov, Piaţa libertăţii 25. Abonamentul Lei 80.

Ramuri. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Craiova, Palatul „Ramuri". Abonamentul Lei 300.

Renaşterea, revistă de cultură creştină. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Craiova, Str. Ştefan cel mare 3. Abonamentul Lei 100.

Revista Institutului Social Banat-Crişana. Apare trimestrial. Redacţia şi Administraţia Timişoara, Autoclub R. R. Etajul II.

Şcoala română, org. soc. Institutorilor din România. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Bucureşti, Str. Ing. A. Saligny 2. Abonamentul Lei 100.

Ţara Bârsei. Apare tot la două luni. Redacţia şi Administraţia Braşov, Str. Murăşenilor 22. Abonamentul Lei 260.

Tinerimea creştină, revistă de educaţie religioasă morală. Apare lunar. Red. şi Adm. Arhiepiscopia Bucureştilor. Abonamentul Lei 50.

Viaţa monahală, revistă religioasă ilustrată. Apare lunar. Redacţia şi Administraţia Sf. Mănăstire Cetăţuia, Iaşi. Abonamentul Lei 120.

Viitorul, revistă bisericească şi didactică. Apare de două ori pe lună. Red. şi Adm. Bucureşti IV. Str. Negustori 17. Abonamentul Lei 200.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

Autorii și editurile cari vor să li se anunțe cărțile sau revistele în „Viața Ilustrată", vor trimite redacției noastre câte un exemplar din aceste cărți sau reviste.

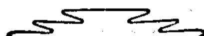
Recomandând „Viața Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veți ajuta s'o scoatem mai bogată și mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătați și numărul sub care primiți revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.